

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

KrV C:3 ”Krigsvetenskap, C-uppsats”

<i>Författare</i> Major Fredrik Hesselman		<i>Kurs</i> Chp 02-04
<i>FHS handledare</i> Professor NM Rekkedal och överstelöjtnant Ove Pappila		<i>Tel</i>
<i>Uppdragsgivare</i> KVI	<i>Beteckning</i> 19 100:2037	<i>Kontaktman</i> Jan Ångström

Vietnam, gerillakrig och asymmetriska metoder.

Vietnams krig från 1945 till 1975 är en historia om hur kommunisterna och Nordvietnam med stöd av Kina och Sovjetunionen besegrar kolonialmakten Frankrike och stormakten USA och etablerar kommunistisk regim. Under kriget var det två händelser som allvarligt skadade Nordvietnams motståndare; Dien Bien Phu 1954 och Tet-offensiven 1968.

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka asymmetriska metoder som revolutionär krigföring innehåller och hur dessa metoder, mer eller mindre omedvetet, har använts av Nordvietnam 1954 och 1968. Som teoretisk utgångspunkt används Beaufres teori om indirekt strategi, dels för att finna förklaringar till det asymmetriska karaktären och dels för att pröva Beaufres teori som förklaringsmodell. Arbetsmetoden har varit kvalitativ innehållsanalys och uppsatsen är i huvudsak disponerad enligt kronologisk respektive tematisk ordning.

Undersökningen visar att Frankrike och USA/Sydvietnam kontra de vietnamesiska kommunisterna hade en diametralt motsatt syn på tid, operativt djup och mänskliga offer och därför praktiserade kontrahenterna vitt skilda operationskonster vilket utgjorde grunden för ett asymmetriskt förhållande.

Nyckelord: Vietnam, Gerillakrig, Revolutionär krigföring, Asymmetrisk krigföring, Indirekt strategi, Direkt strategi

ABSTRACT

Vietnam, guerilla warfare and asymmetric methods

The Vietnam wars from 1945 to 1975 tell the story of how the communists and North Vietnam, with the support of China and the Soviet union, defeat the colonial power France and the super power US and establish a communist regime. There were two episodes that seriously damaged North Vietnam's enemies; Dien Bien Phu 1954 and the Tet offensive 1968.

The object of the thesis is to investigate the asymmetric methods used in revolutionary warfare and how these methods, more or less consciously, were used by North Vietnam in 1954 and 1968.

Beaufre's theory about indirect strategy is used a theoretical starting point, partly to find explanations to the asymmetric nature and partly to evaluate the value of Beaufre's theory as an explanatory model. The method used has been a qualitative analysis of content and the thesis is mainly disposed in a chronological and thematic order.

The thesis shows that France and the US/South Vietnam versus the Vietnamese communists had diametrical opposing perceptions of time, operative depth and human sacrifices, which led the contracting parties to use widely different conduct of military operations that formed the basis for an asymmetric relationship.

Keywords: Vietnam, Guerilla warfare, Revolutionary warfare, Asymmetric warfare, Indirect strategy, Direct strategy

KRV C:3 ”KRIGSVETENSKAP, C-UPPSATS”	1
1. INLEDNING	5
1.1 BAKGRUND	5
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	5
1.3 AVGRÄNSNINGAR	5
1.4 CENTRALA BEGREPP	6
1.4.1 <i>Asymmetrisk krigföring</i>	6
1.4.2 <i>Direkt strategi</i>	6
1.4.2 <i>Indirekt strategi</i>	6
1.5 TEORIANKNYTNING	7
1.6 METOD.....	8
1.7 MATERIAL OCH KÄLLKRITIK	9
1.8 VIETNAMS HISTORIA I KORTHET.....	12
1.8.1 <i>Från kineser till fransmän</i>	12
1.8.2 <i>Det franska styret från 1859 till 1954 och det franska kriget</i>	12
1.8.3 <i>Det delade Vietnam från 1954 till 1975 och amerikanska kriget</i>	14
1.8.4 <i>Från 1975: mindre krig, återbyggnad och dolda problem</i>	15
2. TEORIERN FÖR GERILLAKRIG.....	17
2.1 GERILLAKRIG SOM STRATEGI.....	17
2.1.1 <i>Gerillakrigets mål</i>	17
2.1.2 <i>Kopplingen mellan gerillan och den revolutionära socialismen</i>	18
2.2 GERILLAKRIGETS TAKTIK	19
2.2.1 <i>Gerillataktik i konventionell krigföring</i>	19
2.2.2 <i>Gerillataktik i det revolutionära kriget</i>	20
3 VIETNAMESISKA TEORIER FÖR GERILLAKRIG.....	23
3.1 GERILLAKRIG SOM STRATEGI.....	23
3.1.1 <i>Övergripande nordvietnamesiska förutsättningar</i>	23
3.1.2 <i>Kommunismens påverkan på vietnamesisk strategi</i>	23
3.1.3 <i>Det utrikespolitiska maktmedlet</i>	25
3.1.4 <i>Det inrikespolitiska maktmedlet</i>	26
3.1.5 <i>De ekonomiska och kulturella maktmedlen</i>	27
3.2 GERILLAKRIGETS TAKTIK	28
3.2.1 <i>Det historiska arvet</i>	28
3.2.2 <i>Taktik</i>	28
3.2.3 <i>Viet Minh Doc Lap Dong Minh Hoi - Viet Minh</i>	30
3.2.4 <i>Viet Nam Cong San - Viet Cong</i>	31
3.2.5 <i>Förhållandet mellan tid och operativt djup</i>	32
4. GERILLAKRIG I PRAKTIKEN.....	33
4.1 SLAGET VID DIEN BIEN PHU 1954	33
4.1.1 <i>Läget i stort</i>	33
4.1.2 <i>Varför Dien Bien Phu?</i>	34
4.1.3 <i>Styrkeuppladdningen</i>	34
4.1.4 <i>Slaget</i>	36
4.1.5 <i>Effekten av slaget vid Dien Bien Phu</i>	37

4.2 TET-OFFENSIVEN FEBRUARI 1968	38
4.2.1 Läget i stort	38
4.2.2 Varför Tet-offensiven?	39
4.2.3 Metod och planering	40
4.2.4 Det militära genomförande av Tet-offensiven januari/februari 1968	41
4.2.5 Effekt av Tet-offensiven januari/februari 1968	42
5. DISKUSSION OM GERILLAKRIG	43
5.1 DIREKT STRATEGI OCH ETT SNABBT AVGÖRANDE?	43
5.2 INDIREKT STRATEGI MED OVISS UTGÅNG	44
5.3 DEN REVOLUTIONÄRA KRIGFÖRINGENS ASYMMETRISKA KARAKTÄR	44
5.3.1 Manöverkrig eller utnöttningskrig?	44
5.3.2 Metoder och medel för indirekt strategi	45
5.3.3 Asymmetris karaktär	46
6. AVSLUTNING	47
6.1 SAMMANFATTNING	47
6.1.1 Val av ämne, teori och metod	47
6.1.2 Gerillakrig som strategi och dess taktik	47
6.1.3 Grunderna för gerillakrig i Vietnam	48
6.1.4 Dien Bien Phu och Tet-offensiven	49
6.1.5 Det vietnamesiska gerillakrigets karaktär	49
6.2 SLUTSATS	50
6.3 TEORIKOPPLING	50
6.4 SVAR	51
6.4.1 Vad är revolutionär krigföring?	51
6.4.2 Hur beskriver Vietnam sin revolutionära krigföring?	51
6.4.3 Vilka var de asymmetriska militära metoderna i Dien Bien Phu?	52
6.4.4 Vilka var de asymmetriska militära metoderna under Tet-offensiven?	52
6.5 FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING - SOCIALANTROPOLOGI	53
7. KÄLLFÖRTECKNING	54
7.1 BÖCKER	54
7.2 ARTIKLAR	55
7.2 ÖVRIGT MATERIAL	55

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Vietnams krig från 1945 till 1975 är en historia om hur kommunisterna och Nordvietnam med stöd av Kina och Sovjetunionen besegrar Frankrike och USA, gör sig fritt från koloniserare och etablerar kommunistisk regim. Under kriget var det två händelser som skakade allvarligt Nordvietnams motståndare; Dien Bien Phu 1954 och Tet-offensiven 1968.

Dien Bien Phu var ett stort avgörande slag begränsat i tid och rum där kommunisterna besegrade sin motståndare på såväl taktisk som strategisk nivå.

Tet-offensiven var ett antal små anfall samlade i tid men geografiskt utspridda där Nordvietnam blev slagna på taktisk nivå men vann på strategisk nivå. Ett gemensamt drag under bägge operationerna var att Nordvietnam lyckades att överraska sina motståndare. Hur och varför lyckas den kommunistiska gerillan och armén genomföra taktiska och strategisk överraskning och nå framgång vid två tillfällen mot en militärt starkare motståndare? Döljer det sig asymmetriska metoder i Vietnams revolutionära gerillakrigföring? Författarens förhoppning är att de franska och amerikanska militära nederlagen 1954 och 1968 skall ge lärdomar om användandet av oväntade militära metoder.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att undersöka vilka asymmetriska metoder som revolutionär krigföring innehåller och hur dessa metoder, mer eller mindre omedvetet, har använts av Nordvietnam 1954 och 1968.

För att svara på de övergripande frågeställningarna skall svar tas fram på nedan följande frågor:

- Vad är revolutionär krigföring?
- Hur beskriver Vietnam sin revolutionära krigföring?
- Vilka var de asymmetriska militära metoderna i Dien Bien Phu?
- Vilka var de asymmetriska militära metoderna under Tet-offensiven?

1.3 Avgränsningar

Undersökningen syftar till att i första hand dra lärdomar av Vietnams metoder för revolutionär krigföring och i andra hand av generella drag i revolutionär krigföring. Därför har till stor del vietnamesisk litteratur använts för att beskriva landets metoder för krigföring.

Händelserna direkt kopplade till Dien Bien Phu 1954 och Tet-offensiven 1968 är för avhandlingen det viktigaste underlaget och kärnan i litteraturstudien. Övriga händelser i Nordvietnams krig mot Frankrike och USA kommer därför endast att beröras i den omfattning det tillför information och fakta nödvändigt för att förstå kärnhändelserna.

Vietnamesisk information om landets krig är av begränsad karaktär och Vietnam är en svår miljö för privatpersoners undersökningar. Försök har gjorts att få ytterligare information av Vietnams Militärhistoriska Institut i Hanoi men tyvärr kom ingen ytterligare information undersökningen till handa. Därför är undersökningens vietnamesiska underlag uteslutande hämtat från officiella vietnamesiska källor.

Tidigare forskning är inte kommenterat eller redovisat i undersökningen. Hänsyn är tagen till tidigare forskning genom val av empiri.

1.4 Centrala begrepp

I största möjliga mån har undersökningen använt sig av definierade begrepp, dock kan det förekomma skillnader mellan vietnamesiska och klassiskt västerländska definitioner av samma begrepp. I det fall tveksamheter råder, kommer det att framgå vilken definition som gäller i undersökningen.

Utvalda begrepp:

- Asymmetrisk krigföring
- Direkt strategi
- Indirekt strategi

1.4.1 Asymmetrisk krigföring

Med asymmetri avses ett tillstånd av obalans i en relation mellan två eller flera parter.¹ Asymmetri kan uppstå beroende på skillnader mellan parternas resurser, värdegrund eller legitimitet. Symmetri och asymmetri bör bedömas vid varje enskilt tillfälle och därför är det svårt att hitta generella lagar och beskrivningar för asymmetri i en väpnad konflikt. Till exempel kan asymmetri uppstå då två vitt skilda kulturer och politiska system möts.

”USA:s förmåga till högteknologisk krigföring kan dess motståndare inte mäta sig med. Det försöker de knappast heller. I stället eftersträvar de en asymmetrisk krigföring.”²

1.4.2 Direkt strategi

Direkt strategi är all form av manöver av militära medel av geografisk karaktär.³ Manövern sker inom ramen för militärstrategin och siktar i första hand på en militär seger med militära medel. Liddel Harts indirekta metod faller inom ramen för direkt strategi.

1.4.2 Indirekt strategi

Indirekt strategi söker ett avgörande i konflikter med andra medel än den militära segern.⁴ Handlingsfriheten och framgången i konflikten avgörs endast till del inom det geografiska konfliktområdet. De avgörande faktorerna finns i första hand utanför det geografiskt angränsade operationsområdet och faller inom ramen för den totala

¹ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin*, (Stockholm: Försvarsmakten, 2002) s. 27.

² Petter Wulff, *När civila blir målet*, (Stockholm: Framsyn nr 4, 2003) s. 51.

³ Andre Beaufre, *Modern strategi för krig och fred*, (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1963) s. 102.

⁴ *Ibid* s. 103.

strategin. I Sverige kallas den ”totala strategin” för kort och gott för strategi och den strategiska nivån använder medlen diplomatiska, ekonomiska och militära resurser för att nå sina mål.⁵ Den indirekta strategin skapar sig handlingsfrihet genom manöver på världspolitiska planet, den yttre manövern, och genom manöver inom det geografiska konfliktområdet, den inre manövern.

Den yttre manövern söker att paralysera motståndaren genom att få de diplomatiska, ekonomiska och militära medlen att samverka. Den som har initiativet lyckas att skapa en hemmaopinion hos sin motståndare samtidigt som en världsupinion stöder den förstnämnde. Det skapas ett ”allmänt stämningssläge” i vilket motståndarens diplomatiska och ekonomiska medel har svårigheter att utnyttjas effektivt. Den inre manövern sker med tre variabler som kompletterar varandra: materiella resurser, moraliska tillgångar och tidsfaktorn. Ytterlighetsformerna i manövern är å ena sidan små materiella resurser och stora moraliska tillgångar, och å andra sidan stora materiella tillgångar och små moraliska resurser. Den förstnämnda manövern får ibland karaktären av ”utmattningstaktik” där tidsfaktorn får en betydelsefull roll.

1.5 Teoriknytning

I undersökningen används Beufres teori om direkt och indirekt strategi som teoretisk utgångspunkt. Undersökningen används för att pröva Beufres teori mot Dien Bien Phu 1954 och Tet-offensiven 1968 i syfte att finna förklaringar till det asymmetriska uppträdet av Nordvietnam. Undersökningen kan därför beskrivas som en teoriutvecklande undersökning.

Även Giaps beskrivning av revolutionär krigföring är underlag för en doktrin som väl passar som teoretisk utgångspunkt för denna uppsats, men författaren väljer ändå att utgå från Beaufre. Motivet är att Beufres beskrivningar av direkt och indirekt strategi anses av författaren som mer dynamiska förklaringsmodeller och lättare att applicera på framtida konfliktscenario än Giaps beskrivningar av revolutionär krigföring.

Hur använder Beaufre begreppet strategi? Enligt Beaufre är strategi ”konsten att uppfatta och behärska en växelverkan mellan viljor, som använder sig av maktmedel för att avgöra sin inbördes konflikt”. Strategibegreppet indelas i en ordning av specialiserade strategier var och en giltig på sitt konfliktområde. Överst i ”strategihierarkin” finns den totala strategin som på regeringsnivå samordnar politiska, ekonomiska, diplomatiska och militära maktmedlen för den totala krigföringen. I den andra nivån återfinns en allmän strategi för varje enskilt maktmedel varav den allmänna militära strategin har till uppgift att samordna lant-, luft- och sjöoperationer. I den tredje nivån har varje aktivitetsgren en egen operativ strategi vilken avses vara länken mellan idé och förverkligande.⁶ Det är i den operativa strategin som taktiska, tekniska och logistiska faktorer sätter sin prägel på operationens karaktär och därigenom betingar de militära möjligheterna eller

---

⁵ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin*, s. 33.

⁶ Med ”aktivitetsgren” antar författaren att Beaufre menar strategisk dimension enligt Wedins förklaringsmodell.

omöjligheterna. Inom ramen för den tredje nivån beskriver Beaufre tre militära operativa strategier; klassisk militär strategi; kärnvapenstrategi; indirekt strategi.

Beaufre använder begreppet strategi i en vidare mening än vad som är brukligt inom Försvarshögskolan och Försvarsmakten. Vidare kan Beaufres tre militära operativa strategier; klassisk militär strategi; kärnvapenstrategi och indirekt strategi med ”modernt” språkbruk förklaras som olika typer av operationskonst.

Beaufre	Svensk militärstrategisk doktrin
Totala strategin	Strategi nivå
Allmän strategi	Militärstrategisk nivå
Operativ strategi	Operativ nivå och taktisk nivå

1.6 Metod

Undersökningen bygger på metoden kvalitativ innehållsanalys av det avgränsade empiriska materialet.⁷ Arbetet har varit inriktat mot att systematisera och klassificera det empiriska underlaget i syfte att bedöma ifall revolutionär krigföring och gerillakrig går att relatera till asymmetriska metoder. Det praktiska analysredskapet har varit att intellektuellt förstå och indela empirin och därefter uppfatta den relevanta informationen som leder undersökningen framåt. Författaren bedömer att en teknisk indelning i klasser är ett för trubbigt analysredskap för att fånga ”den asymmetriska karaktären” i objektet för undersökningen.

Teorianknytningen har kontinuerligt använts i syfte att stödja undersökningens sökande efter information, beskrivningen av det empiriska underlaget och till slut värderingen och diskussionen av den sammanställda empirin. På detta sätt har Beaufres teori om indirekt strategi varit levande under arbetet och aktivt stöttat syftet med undersökningen.

För att besvara de fyra frågorna har teorin använts för att underlätta skribentens kvalitativa innehållsanalys. Vid de direkta svaren på de fyra frågorna har analysen av revolutionär krigföring och förmodade asymmetriska metoder i fallstudierna tagit utgångspunkt i den indirekta strategins begrepp såsom den inre och yttre manövern med dess underliggande faktorer. Teorin har därför varit både en vägledning och ett verktyg vilket i allt väsentligt underlättat den kvalitativa innehållsanalysen och besvarandet av frågorna.

På grund av vald undersökningsmetod kvalitativ innehållsanalys och undersökningens historiebeskrivande karaktär har uppsatsens andra, tredje och fjärde kapitel disponerats i kronologisk ordning. Det femte och sjätte kapitlet har på grund av dess diskuterande och värderande karaktär fått en tematisk disposition

---

⁷ Peter Esaisson/Mikael Gilljam, *Metodpraktikan*, (Stockholm: Nordstedts Juridik AB, 2002), s. 233-253

Uppsatsens övergripande disposition ser ut enligt följande:

Det första kapitlet förklarar grunderna för undersökningen men ger också en resumé över Vietnam historia med tyngdpunkt på tiden efter andra världskriget.

Det andra kapitlet förklarar de övergripande och internationella idéerna, strategin och taktiken för gerillakrig. Kapitlet belyser även kopplingen mellan politiken, statskick och gerillan.

Det tredje kapitlet förklarar hur de vietnamesiska kommunisterna applicerade idéerna, strategin och taktiken för gerillakrig i sin egen revolutionära kamp. Kapitlet belyser även hur kommunisterna i Vietnam byggde sina kadror för kampen mot det etablerade vietnamesiska samhället, fransmännen och USA.

I det fjärde kapitlet redovisas och tecknas en bild av slaget vid Dien Bien Phu och Tet-offensiven i syfte att applicera gerillakriget i verkliga händelser på slagfältet. De två fallstudierna har även till syfte att pröva Beaufres teori och relevans mot det empiriska underlaget.

Det femte kapitlet är en diskussion vars övergripande syfte är att försöka fånga den revolutionära krigföringens asymmetriska karaktär. Genom att analysera och diskutera de nordvietnamesiska förberedelserna, genomförandet och utnyttjandet av slaget vid Dien Bien Phu och Tet-offensiven avses att konkretisera den asymmetriska karaktären i de bägge fallstudierna

Med stöd av föregående kapitels analys och diskussion bildas grund för att i det sjätte kapitlet dra övergripande slutsatser, värdera Beaufres teori och besvara frågorna. För att i framtiden öka kunskapstillväxten inom området revolutionär krigföring och gerillakrig ges även förslag på fortsatt forskning.

1.7 Material och källkritik

Det empiriska materialet är i huvudsak utvalt för att beskriva eftersökt information ur flera perspektiv. Det är författarens strävan att berika kunskapstillväxten genom att använda officiella vietnamesiska beskrivningar av de två utvalda fallstudierna.

De särskilt identifierade perspektiven har varit:

- Vietnamesiskt perspektiv på revolutionär krigföring och på de två fallstudierna.
- Franskt perspektiv på Dien Bien Phu 1954
- Amerikanskt perspektiv på Tet-offensiven 1968.
- Oberoende perspektiv på vietnamesisk revolutionär krigföring och på de två fallstudierna.

Avseende det vietnamesiska underlaget är flera av dessa att anse som primärkällor då författarna hade mycket hög närhet till de beskrivna händelserna. Tyvärr är bara en (1) bok skriven med svenska akademiska krav på källhänvisning, författarens namn och när boken för första gången blev publicerad. Dessutom ger flera av de vietnamesiska källorna ett tendensiöst intryck. Trots detta används de vietnamesiska källorna med motivet att kunskapstillväxten om vietnamesisk krigskonst annars blir lidande.

Några kommentarer till delar av det empiriska underlaget:

Andre Beaufre teori om direkt och indirekt är valt som uppsatsens teoribildning vilken förklaras i boken *Modern strategi för krig och fred* (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1963). Beaufre deltog som officer i franska expeditionskåren i Vietnam och boken bör ses i ljuset av Frankrikes överraskande förluster av Indokina och Algeriet då säkerligen det franska etablissemanget behövde en förklaringsmodell för sina misslyckade krig. Som en övergripande beskrivning av gerillakrig har Werner Hahlwegs bok *Gerilla – krig utan fronter* (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1968) valts för sina övergripande och i många fall sammanfattande beskrivningar. Bokens faktaunderlag är till del citat från andra författare men också skrifter från personer som kan antas vara studenter eller forskningsassistenter till Hahlweg. I vissa stycken är boken något kategorisk men användas som en vägvisare till djupare källor.

Guerilla Strategies (Los Angeles, CA: University of California, 1982) med Gerard Chalind som redaktör är en bred och vittomspännande bok om gerillakrig vilken är sammansatt av flera författares skrifter. Bokens fördel är den närhet med vilken författarna haft till de aktuella konflikterna. Ian F.W. Becketts bok *Modern insurgencies and counter-insurgencies* (London: Routledge, 2001) är en generell beskrivning av gerilla- och anti-gerillakrig vilken överskådligt ger en bild av den krigsföringsmetod och taktik som kallas ”gerillakrig”. Till bokens fördel talar en intressant detaljrikedom utan att för den skull mista det övergripande budskapet. Boken har i undersökningen till del använts som ett oberoende perspektiv på gerillakrig och de två fallstudierna. Mao Tse-tungs teorier för gerillakrig finns återgivet i flera av de använda källorna, bland annat i *Militärpolitiska skrifter del I och del II* (Staffanstorps: Bo Cavefors Bokförlag, 1965). Böckerna är översättningar av valda delar av Maos politiska och militära programförklaring och strategi och har ett värde vid analys av den vietnamesiska krigskonsten.

För att studera det vietnamesiska perspektivet har ett antal vietnamesiska officiella källor använts. Truong-Chinh *Selected Writings* (Hanoi: The Gioi Publishers, 1994) är en sammanställning av flera böcker och politiska tal från 1946 till 1975. Truong-Chinh hörde till den vietnamesiska maktelitens innersta krets och därför är hans skrifter och tal av stort värde. Visserligen har boken en tydlig kommunistisk tendens och författaren har ett beroende att beskriva den revolutionära kampen i positiva termer, men tack vare hans närhet till de vietnamesiska krigen är boken närmast att betrakta som en primärkälla. En annan viktig bok är Vo Nguyen Giaps *Peoples War Peoples Army* (New York: Praeger, 1962). Boken är en översättning gjord i USA med ett något tendensiöst men förklarande förord av Roger Hillsman och en teckning av Giap som person av Bernard B. Fall. Giap förklarar i boken huvuddragen för vietnamesiskt gerillakrig. Böckerna av Truong-Chinh och Giap har brister i sin sakliga beskrivning av den vietnamesiska historien, men de ger ändå en värdefull insikt i planeringen och genomförandet av vietnamesisk krigskonst.

En brist i den officiella vietnamesiska historiebeskrivningen är utlämnandet av fakta kring rivaliserande politiska och religiösa grupperingar. Amerikanen John T. McAlsiter har i *Viet Nam – the origins of revolution* (New York: Alfred A. Knopf, Inc., 1969) återgivit en bild av flera olika inrikespolitiska och religiösa krafter som fanns i Vietnam under och straxt efter andra världskriget och hur kommunisterna

tillskansade sig den ledande politiska rollen. Boken ger ett förhållandevis neutralt intryck, mycket tack vare författarens goda kunskaper om Vietnams inrikes förhållanden. Med tyngdpunkt på kommunisternas situation i Sydvietnam under 1960-talet har Douglas Pike skrivit *Viet Cong* (Cambridge, MA: The M.I.T Press, USA, 1966) vilken förmånligt kompletterar den officiella vietnamesiska litteraturen. För att följa den kommunistiska kampen från Giaps vy är *Victory at any cost* (London: Aurum Press, 1997) av Cecil B. Currey en lämplig bok. Boken belyser vissa intressanta detaljer under kommunisternas väg till makten och försöker ha en neutral hållning i historieberivningen. Ett intressant inslag i litteraturfloran är ambassadör Kaj Björks *Vägen till Indokina* (Stockholm: Atlas, 2003). Boken vidimerar i vissa stycken de vietnamesiska beskrivningarna av sin utrikespolitik och diplomati som en del av den revolutionära krigföringen.

För att beskriva slaget vid Dien Bien Phu 1954 är Giaps *Dien Bien Phu* (Hanoi: The Gioi Publishers, 1999) en noggrann och detaljerad beskrivning av den kommunistiska planläggningen och genomförandet av slaget. Dock utlämnar boken vissa intressanta fakta både om Viet Minhs styrkor och svagheter och tenderar att vara ytterligare en politisk korrekt historieberivning från vietnamesiska staten. Det franska perspektivet beskrivs av Roy i *Det gröna infernot – slaget vid Dien Bien Phu* (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1964). Boken ger intrycket av en god balans och neutral hållning och lyfter fram flera intressanta militärtekniska fakta. De bägge böckerna överensstämmer mycket väl avseende slagets genomförande. För en övergripande men ändå i vissa stycken detaljerad bild av det franska engagemanget i Vietnam efter andra världskriget fram till 1954 är Bernard B. Falls *Street without joy* (Harrisburg, PA: Stackpole Company, 1961) en mycket bra källa. Författaren som gjorde noggranna fältstudier hade en god närhet och förhållandevis neutral hållning till kriget i Vietnam.

Tet-offensiven januari/februari 1968 beskrivs i uppsatsen i huvudsak genom två böcker. Den officiella vietnamesiska delen är presenterad av Ho Khang i *The tet mau than 1968 event in South Vietnam* (Hanoi: The Gioi Publishers, 2001). Bokens kronologiska beskrivning skiljer sig ringa från den amerikanska historieberivningen och den innehåller ett antal intressanta påståenden och slutsatser. Men till dess nackdel talar utelämnandet av vissa historiska fakta som skulle tala till nordvietnamesisk nackdel. Ett exempel på amerikansk perspektiv på Tet-offensiven återges i *The Tet Offensive – intelligence failure in war* (Ithaca, MA: Cornell University Press, USA 1991) av James J. Writz. Boken är en beskrivning över det amerikanska misslyckandet avseende egen underrättelsetjänst och är en detaljerad beskrivning av Tet-offensivens förlopp. Ho Khang och James J. Writz böcker tecknar sammantaget en god bild av Tet-offensiven och kompletterat med övriga källor ges ett tillräckligt brett perspektiv på Tet-offensiven för att kunna svara på undersökningens frågor.

1.8 Vietnams historia i korthet

1.8.1 Från kineser till fransmän

När kineserna erövrade Röda Flodens delta cirka 200 BC levde vietnameserna i ett feodalt bondesamhälle med sin huvudsakliga näring från fiske, jakt och jordbruk. Kineserna försökte organisera en statsapparat och undertrycka den vietnamesiska kulturen. Även om vietnameserna lärde sig mycket från kineserna pågick ett ständigt motstånd mot Kina och kamp för sin frihet. Under denna tid kom konfucianismen till Vietnam.⁸

Fram till början på det franska styret 1859, förekom olika dynastier under mer eller mindre kinesiskt inflytande. Under den senare Le-dynastin 1428 till 1524 gjordes försök att bryta sig loss från den kinesiska dominansen och några framstående litterära verk på vietnamesiska producerades. Den sista dynastin, Nguyen, varade under tiden 1802 till 1945. Under denna periods tidiga år, genomfördes en återgång till konfucianismens grundvärden och stora byggnadsprojekt företogs för byggande av landet. Under mitten av 1800-talet förekom ett antal bondeuppror mot det feodala styret och folket miserabla levnadsvillkor. Dessa protester slogs hårt ner.

Den katolska kyrkan, vilken kom till Vietnam via handelsutbyte, fick starkt inflytande på vietnameserna. Friktion uppstod då konfucianismen blev undertryckt vilket ledde till de franska missionärernas önskade politiskt och militärt stöd. Från Nguyen-dynastiens sida sågs missionärerna som ett hot mot konfucianismens grundvärden, och under 1830-talet blev ett antal missionärer och vietnamesiska katoliker mördade.

1.8.2 Det franska styret från 1859 till 1954 och det franska kriget

1847 genomfördes den första franska militära insatsen i Da Nang som en repressalie för de mördade katolska missionärerna. 1858 gjorde en fransk-spansk flotta ånyo anfall mot Dan Nang för att 1859 ta kontroll över Saigon. En stor fransk seger 1861 krossade den vietnamesiska krigsmakten och kejsaren gav fransmännen stora delar av södra Vietnam. Den vietnamesiska befolkningen protesterade och gjorde väpnat motstånd men 1867 slog fransmännen ner allt motstånd i södra Vietnam. 1872 genomförde fransmännen anfall mot Hanoi och försökte också ta kontroll över deltat vid Röda Floden. I norra Vietnam skapade detta kaos, med ett flertal rivaliserande fraktioner. 1888 fick Frankrike kontroll över hela Vietnam och delade landet i tre delar: Tonkin i norra, Annam i mellersta och Cochinchina i södra Vietnam.

Den franska kolonialismen skapade snart en anti-kolonialism. 1927 grundades *Viet Nam Quoc Dan Dang* (VNQDD), ett nationalistiskt, antifranskt parti och väpnad motståndsrörelse som kämpade mot fransmännen med begränsade militära framgångar.⁹ Under samma tidsperiod växte sig den antifranska kommunismen sig stark under olika namn och organisationer, en av dessa var *Viet Nam Cong Sang Dang*.¹⁰ Nguyen Ai Quoc, som senare byter namn till Ho Chi Minh, formulerade

---

⁸ Konfucianism är en idétradition som under mer än två tusen år haft stor betydelse för östasiatisk kultur och samhällsliv. De hierarkiska relationerna inom familjen står som modell för övriga sociala relationer i samhället. Konfucianism både som ideologi för att bevara statsmakten som vapen för kritiska oppositionella.

⁹ Cecil B. Currey, *Victory at any cost*, (London: Aurum Press, 1997) s. 20

¹⁰ Kaj Björk, *Vägen till Indokina*, (Stockholm: Atlas, 2003) s. 19-20

partiets första handlingsprogram för självständighet och radikal samhällsomvandling. Bägge grupperingarna blev förtryckta och bekämpade av fransmännen.

Under andra världskriget var Vietnam ockuperat av Japan. Till viss del var landet administrerat av Frankrike vars soldater ännu fanns i Vietnam och den vietnamesiska kejsaren Bao Dai agerade som en galjonsfigur i syfte att påskina viss vietnamesiskt styre. 1940 formades av universtitetsstudenter det nationalistiska partiet *Dai Viet Quoc Dan Dang* (Dai Viet) i hopp om att den japanska invasionen skulle gagna partiets nationalistiska intressen.¹¹ I södra Vietnam organiserade japanerna förband för gerillakrig i Mekong bakom fiendens linjer i händelse av allierad landstigning, *Thanh Nien Tien Phong*.¹² Motståndskampen mot den japanska ockupationsmakten och fick hjälp av både Kina, USA och Frankrike. 1941 formade Ho Chi Minh *Viet Nam Doc Lap Dong Minh* (Viet Minh) i syfte att skapa en sammanhållande organisation för all antikolonialism och samhällsförändring. USA via *US Office of Strategic Services* (OSS) och Frankrike stöttade Viet Minhs antijapanska motståndskamp under andra världskriget. Kina organiserade 1942 den nationalistiska och antikommunistiska rörelsen *Viet Nam Cach Menh Dong Minh Hoi* i syfte att tjäna kinesiska intressen och förbereda kinesisk dominans i Vietnam utan japansk eller fransk påverkan.¹³

Vid andra världskrigets fredslut blev bilden av utländska trupper och inhemska grupperingar i Vietnam ganska så komplicerad. Enligt Potsdamkonferensen 1945 så skulle de japanska trupperna i norr kapitulera till kineserna och i söder till britterna. På olika platser tog franska civilister och vietnamesiska grupperingar saken i egna händer i syfte att ta makten. Den brittiska militära överbefälhavaren i Vietnam tog hjälp av japanska, nyligen avväpnade förband, och ur fängelse nyligen släppta franska soldater för att bringa ordning. De inhemska vietnamesiska politiska och religiösa motsättningarna var inte obetydliga och i södra Vietnam fanns det två huvudsakliga religiösa grupperingar.

Hoa Hao var en sekt av typen ”reformerad” buddism medan *Cao Dai* var en ockult sekt utan egentliga politiska ambitioner men med egna väpnade styrkor. De politiska motsättningarna var främst mellan nationalistiska och antikommunistiska VNQDD och kommunistiska Viet Minh.

Efter andra världskrigets slut var situationen i södra Vietnam förvirrad med upplopp och våldsamheter. I norra Vietnam var situationen något mera stabil vilket till viss del kunde tillskrivas Ho Chi Minhs personliga förmåga hålla läget under någorlunda kontroll och samlandet av flera olika politiska grupperingarna under Viet Minhs ledning.¹⁴ I augusti 1945 tog kommunisterna kontroll över Hanoi och förklarade Vietnam som en fri stat. I september samma år kom den franska generalen Leclerc till Vietnam i syfte att ”hävda franskt territorium” och den kommunistiska ledningen valde att förhandla med fransmännen i syfte att få ut kineserna ur landet. Vid denna tidsperiod blev Truman amerikansk president och det lilla stödet till Viet Minh upphörde. Försöket till fredligt samarbetet mellan Frankrike och de vietnamesiska

---

¹¹ John McAlister Jr, *Viet Nam – the origins of revolution*, (New York: Alfred Knopf Inc., 1969) s. 168

¹² Ibid, s. 172

¹³ Ibid, s. 145-151

¹⁴ Ibid, s. 205

kommunisterna bröts. Kommunistledningen och Viet Minh lämnade låglandet kring Hanoi och drog sig till bergstrakterna i norra Vietnam. I södra Vietnam genomförde Viet Minh massaker på ”oliktänkande”, främst VNQDD medlemmar blev offer för utresningar.¹⁵ De som inte följde den kommunistiska ledningen kunde över hela landet räkna med påtryckningar och förföljelse. Frankrike gjorde försök att använda kejsaren Bao Dai som vietnamesisk ledare men han hade ringa auktoritet och kriget mot Viet Minh sköttes av den franska expeditionskåren.

Hela Vietnam var drabbat av den väpnade konflikten men kriget var som intensivast i norr. På landsbygden hade Viet Minh förhållandevis god kontroll och i städerna härskade fransmännen och ingen sida nådde avgörande militära resultat. Viet Minh litade på sin övergripande strategi för revolutionär kamp och gerillataktik medan den franska expeditionskåren 1953 satsade på en rörligare och mera offensiv krigföring än tidigare. Ansträngningarna för bägge sidor kulminerade hösten 1953 vid byn Dien Bien Phu i Vietnams nordvästra del nära gränsen till Laos. Efter massiv styrkeuppbyggnad och ett blodigt slag kapitulerade den 7 maj 1954 den franska styrkan inför Viet Minh och kommunisterna. I Genève-konferensen, som startade den 8 maj 1954, blev Vietnam delat i en kommunistisk del; Nordvietnam, och kapitalistisk del med ambitionen av utvecklas till demokrati; Sydvietnam. Frankrike avvecklade alla nationella ambitioner i Kambodja, Laos och Vietnam. Franska Indokina hade upphört att existera. Viet Minhs divisioner som kämpat i Dien Bien Phu var hårt slitna och kommunisterna gjorde segerparad i Hanoi först den 10 oktober 1954.

1.8.3 Det delade Vietnam från 1954 till 1975 och amerikanska kriget.

Efter fredsslutet och delningen av landet genomförde kommunisterna i Nordvietnam jordreformen med stort folkligt missnöje och dålig jordbruksproduktion som följd. Folkets missnöjesyttringar slogs ner med militärmakt och ledningen i Hanoi fick anledning att mildra de högt ställda målen med jordreformen. Det inhemska Nordvietnamesiska antikommunistiska rörelsen var dock inte helt utplånad. Dai Viet kunde under 1950-talet med stöd från USA genomföra sabotage mot kraftverk, broar och hamnen i Hai Phong.¹⁶ Dock hade kommunisterna den totala kontrollen i Nordvietnam och var på den världspolitiska arenan de stora och rättfärdiga vinnarna i kriget mot Frankrike. Från att ha varit Kina-orienterade så vände sig nu Nordvietnam mot Sovjetunionen varifrån vietnam-kommunisterna fick mycket stöd.

I Sydvietnam hade regimen utlovat allmänna val vilka, i rädsla för kommunistisk seger, var manipulerade till den sittande regimens fördel. Den Sydvietnamesiska regimen slog hårdhänt ner alla tänkbara inhemska politiska motståndare vilket även drabbade det religiösa sekterna. Detta fick till följd kommunisterna kunde påräkna stöd från *Hoa Hao* och *Cao Dai* trots att dessa inte var kommunister. Den kommunistiska revolutionära kampen fick Nordvietnams officiella stöd mot slutet av 1950-talet och 1961 skapades Nationella Befrielsefronten (FNL) som av deras motståndare även kallades Viet Cong.

---

¹⁵ Kaj Björk, s. 37

¹⁶ Cecil B. Currey, s. 215-216

USA började 1954 med att stötta regimen i Sydvietnam med motiv i dominoteorin. Inledningsvis stöttade USA med ett hundratal ”militära rådgivare” och politiskt stöd men efter hand ökande det amerikanska engagemanget. Efter Tonkin-incidenten 1964, då Nordvietnamesiska motortorpedbåtar besköt en amerikansk jagare, så ökade det amerikanska stödet till Sydvietnam högst avsevärt. Det som var avsett bli ett luftkrig med endast ett fåtal amerikanska markstridsförband engagerade utvecklades till ett långdraget markkrig och som mest hade USA cirka 550 000 soldater i Vietnam. Under månadsskiftet januari-februari 1968 så genomförde FNL och delar av nordvietnamesiska armén Tet-offensiven på hundratalet platser mot i huvudsak ARVN och den sydvietnamesiska statsapparaten.¹⁷ Syftet var att åstadkomma allmän folkresning vilket misslyckades och FNL blev svårt sargat. Emellertid blev omvärlden och i synnerhet den amerikanska hemmaopinionen förvånade och chockade över de många och plötsliga anfällen. Tet-offensiven var i allt väsentligt en omslagspunkt för det amerikanska stödet till Sydvietnam och från 1969 minskade USA gradvis engagemanget i Vietnam. Från 1973 var alla amerikanska förband ute ur Sydvietnam och kvar var endast en liten skara militära rådgivare. 1975 anföll Nordvietnam och landet blev enat under namnet Socialistiska Republiken Vietnam. Innan 1980 hade cirka en halv miljon vietnameser flytt sitt hemland, flera av dessa var de så kallade ”båtflyktingarna”.

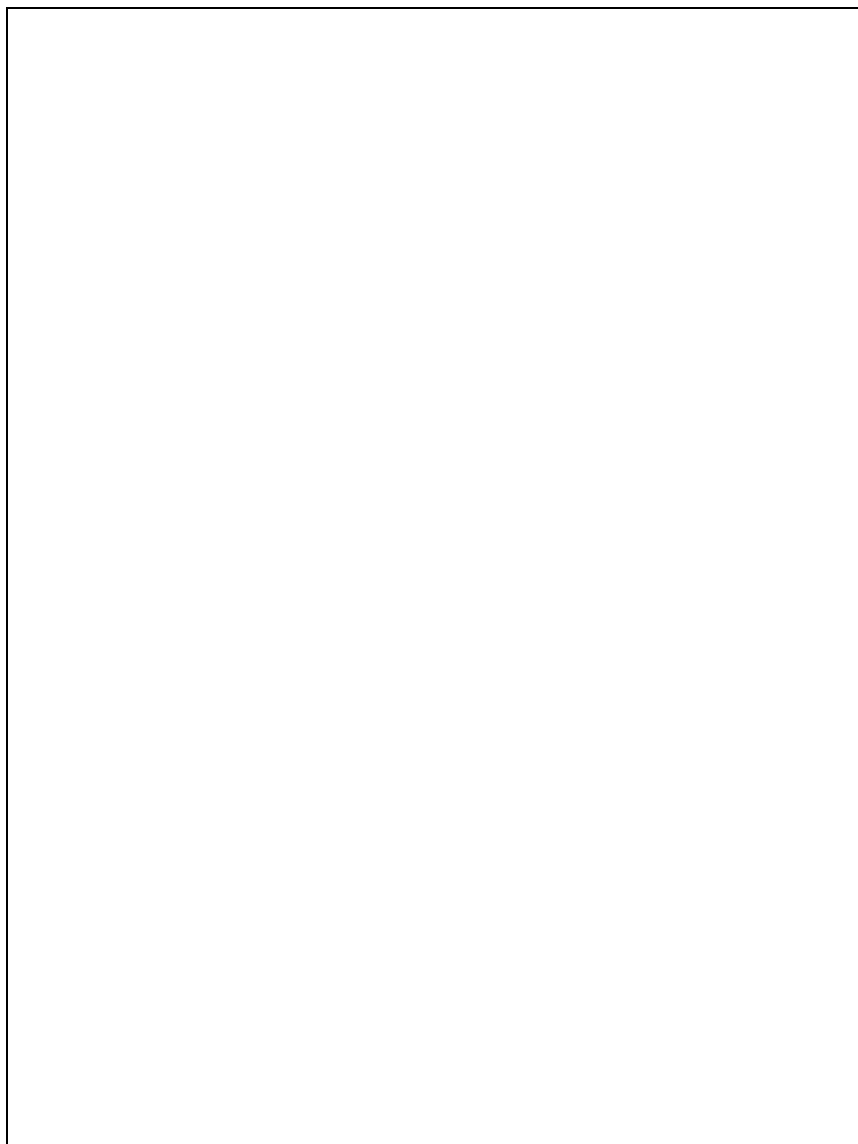
1.8.4 Från 1975: mindre krig, återbyggnad och dolda problem

Återuppbyggnaden av Vietnam har varit, och är fortfarande, ett mödosamt arbete för vietnameserna. I det tidigare Sydvietnam genomfördes efter ”återföreningen” en snabb anpassning till kommunism där flera av de tidigare FNL-anhängarna kände sig åsidosatta vid tillsättning av poster i samhället. De som kämpade och dog på den sydvietnamesiska sidan under ”det amerikanska kriget” har inga officiella krigsgravar likt sina motståndare. Den officiella vietnamesiska historiebeteckningen återger kriget mot Frankrike och USA som en befrielsekamp i vilken hela den vietnamesiska proletära massan ”reste sig som en man” mot det utländska förtrycket. Det faktum att vietnameser krigade mot vietnameser är höljt i dunkel och de olika politiska och religiösa grupperna har igen plats i officiell vietnamesisk historiebeteckning. I stället belyses med överdriven tydlighet att vietnameser varit tvingade att försvara landet mot fransmän och amerikaner.

1978 anföll Vietnam Kambodja, störtade Pol Pot, satte upp en Hanoistyrd regering och fick stopp på det inhemska folkmordet i sitt grannland. Kina som hela tiden stöttat Pol Pot gick 1979 till anfall i norr och Vietnam fann sig indragna i ett tvåfrontskrig. De kinesiska mekaniserade förbanden stoppades av vietnamesiska lokalförsvarsförband och efter 17 dagar var kriget över. 1989 drog sig Vietnam ur Kambodja och för första gången sedan andra världskriget njuter Vietnam av fred. 1986 antogs ett reformprogram för övergång till marknadsekonomi vilket haft en påtagligt positiv effekt på samhällsekonomin. Dock kvarstår enpartisystemet med begränsade demokratiska rättigheter och ringa efterlevande av de mänskliga rättigheterna. Sedan 1989 har landet avsevärt förbättrat sina relationer med omvärlden och 1994 hävde USA sitt handelsembargo mot Vietnam. Idag, 2004, är Vietnam ett samhälle med ökande skillnader mellan stad och landsbygd och mellan fattig och rik.

---

¹⁷ ARVN = Army of the Republic of Vietnam = den sydvietnamesiska armén

Källa: <http://www.doc.ic.ac.uk/~at701/vietmapbig.html>

2. Teorierna för gerillakrig

2.1 Gerillakrig som strategi

Gerillakrig som strategi kan både vara ett medel och en metod i en väpnad kamp mot ett visst mål. Å ena sidan ett medel då ”vapnet” är den, förhållandevis enkelt, beväpnade folkarmén som oftast genomför kriget.¹⁸ Å andra sidan en metod då gerillakrigets kämpar, ur ett historiskt perspektiv, har varit och är utrustade med en stark politisk övertygelse och tydliga folkligt förankrade målsättningar vilket gagnat den politisk-strategiska delen av krigföringen.¹⁹ Gerillakrigets taktik kan definieras av ett antal medel och metoder vilka genom historien blivit gerillakrigets signum.

2.1.1 Gerillakrigets mål

Strategi kan förklaras som koppling mellan den övergripande politikens mål och utnyttjandet av tillgängliga resurser i syfte att nå politikens mål.²⁰ Med hänsyn taget till tillgängliga resurser, har gerillakrig ofta varit enda lämpliga strategin att nå uppställda mål.

Målet med gerillakriget har ur ett historiskt perspektiv varit skiftande²¹;

- som motstånd mot främmande makt invasion eller ockupation;
- för att tvinga sittande regering till politiska, ekonomiska eller sociala eftergifter eller förändringar;
- omkullkasta ett lands styrelse;
- kamp mot kolonialmakt och för egen frihet.

I den tredje världen har gerillakrigets mål varit²²;

- nationell frihetskamp mot främmande ockupationsmakt eller kolonialmakt;
- revolutionär kamp för sociala förändringar i redan oberoende länder;
- kamp av etniska eller religiösa minoriteter för sina rättigheter.

I det empiriska underlaget har revolutionär kamp och revolutionärt krig används av flera författare som sammanfattande begrepp för det politisk-strategiska vägvalet att som militär-strategi använda gerillakrig. Gerillakrig har vid flera tillfällen valts som strategi, som ett svar på en övermakts dominans och överlägsenhet i militära resurser och förmåga att föra det totala kriget. I vissa fall har det ansetts att kärnvapenkriget födde gerillakriget, eller åtminstone drev på gerillakrigets framväxt som ett alternativ till den totala förstörelseförmågan.²³ Den som inte har råd med vapen för ”det stora” kriget, får istället välja det vapen som går att bekosta. Här skymtar vilka som ofta varit motståndare i denna kamp; en part som är materiellt svag och underlägsen mot en part som är materiellt stark och välutrustad. Gerillakrigets kanske mest utmärkande drag inom ramen för revolutionär krigföring är strävan att undvika direkt drabbning med motståndarens militära styrka. Istället har gerillan haft för avsikt att erövra

---

¹⁸ Werner Hahlweg, *Gerillakrig, krig utan fronter* (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1968) s. 14

¹⁹ Ibid, s. 20

²⁰ Lars Wedin, *Reflektioner över strategi*, (Stockholm: Försvarshögskolan, 2002) s. 15

²¹ Brian Loveman/Thomas M. Davies, *Revolutionary Theory*, Che Guevara, Guerilla Warfare, (Wilmington: Scholarly Resources Inc., USA, 1997) s. 4

²² Gérard Chalind, *Guerilla Strategies*, (Los Angeles, CA: University of California, 1982) s. 11

²³ André Beaufre, s. 103

territorium genom att i första hand behärska befolkningen.²⁴ Den civila sektorn har i den revolutionära krigföringen därmed flera gånger blivit gerillans källa till kraft och utveckling.

2.1.2 Kopplingen mellan gerillan och den revolutionära socialismen

I kopplingen mellan det politiska målet och gerillakriget finns generella skillnader mellan västra Europa och USA å ena sidan och före detta Sovjetunionen med sin intressesvär å andra sidan.²⁵ I den västliga typen av gerillakrig är de renodlade militära intressena prioriterade före de politisk-strategiska intressena. Det innebär inte att politiken helt åsidosätts av västliga militära ledare, men skiljelinjen mellan politik och gerillakrig är tydligare i väst än i öst. I öst har gerillakriget en tydligare politisk status i arvet av den proletära revolutionens historia och grunder.

I det forna Sovjetunionen, med sin intressesvär, hade gerillan en tydlig koppling till de diplomatiska, politiska, sociala och ekonomiska områdena.²⁶ Det politisk-strategiska sammanhanget, i vilket gerillan är en av flera instrument, är just ett *politiskt-strategiskt* sammanhang och inte avgränsat till ett *militär-strategiskt* sammanhang. Framgången i en revolutionär kamp är ofta beroende av faktorer som ligger utanför den väpnade stridens operationsområde.²⁷ Framgångsrik manöver på det politiska planet bör, och har vid flera tillfällen, kombineras med väpnade insatser inom konfliktens geografiska område. Västliga demokratier, som inte använt alla till buds stående militära medel, har dessutom varit förhållandevis känsliga för gerillakrigets nyttjande av den yttre manövern i form av världsomfattande opinion med uppmärksamhet i media och den inre manövern i form av ett utdraget och i vissa fall ett lågintensivt krig.^{28 29}

Den proletära revolutionen och det socialrevolutionära området började under mitten av 1800-talet att dra praktiska konsekvenser av militärväsendets gerillataktik. Arbetarklassens främsta revolutionära tänkare och teoretiker hade en realistisk inställning till hur våldet skulle tjäna den revolutionära socialismens intresse och de utnyttjade gerillataktiken som en del i den proletära revolutionens strategi.

Engels beskrev bland annat hur ”det lilla folket” skulle beväpna sig med alla till buds stående medel och kriga mot reguljära arméer som behärskade dess land. Folkkriget skall ta formen av revolutionär terrorism genom uppror och gerillakrig.³⁰ Gerillakriget skulle stödjas av befästningar, i form av en säker landsbygd eller säkra städer, till vilka gerillan skulle ha säkra reträttvägar. Avseende den folkrättsliga sidan av gerillakrig, menade Engels att civila eller andra personer som deltog i kriget inte skulle anses som banditer. Även om gerillan i första hand var medlet för proletariatets väpnade uppror och väg till statsmakten, så erkände Engels att gerillaförband och reguljära trupper bör samverka för att nå bästa effekt mot en mäktig reguljär armé.

---

²⁴ Mary Kaldor, *Nya och gamla krig*, (Göteborg: Diablos AB, 2002) s. 16

²⁵ Ibid, s. 226

²⁶ Ibid, s. 227

²⁷ André Beaufre, s. 105

²⁸ Gérard Chalind, *Guerilla Strategies*, s. 9

²⁹ Dagens Nyheter, *Italiens hjärta är genomborrat*, (Stockholm: Dagens Nyheter, 2003-11-14) första delen s. 10. Italiensk landssorg efter förlust av 18 soldater efter ett självmordsattentat i Bagdad.

³⁰ Werner Hahlweg, s. 82

Lenin kan anses som den proletära revolutionens praktiker som förde samman teori och verklighet, formade gerillakrigets ledningsprinciper och verksamhetsmöjligheter.³¹ Lenin beskrev ett antal huvudpunkter i den väpnade revolutionen³²:

- Det väpnade upproret skulle kombineras med generalstrejker och politisk propaganda bland motståndarens trupper.
- De väpnade kampgrupperna skulle uppta inte bara partimedlemmar utan även övriga sympatisörer.
- Gerillakampen skulle stå under kontroll av partiet.
- Den väpnade kampen skulle genomföras med bästa möjliga vapen i tillräckliga mängder.

Lenin såg i revolutionen en fortgående utbildning av massorna och en ledning av proletariatets parti. Metoderna för revolution skulle vara många och flexibla. Arbetarstrejker, demonstrationer, bondeoroligheter, generalstrejker med barrikadstrider, väpnade uppror vid sidan om politisk kamp och uppror i armé och flotta skulle kombineras och ledas av partiet.

Sammanfattningsvis kan sägas att de revolutionära socialisterna för in gerillataktiken i proletariatets revolution som en av flera kampformer.

2.2 Gerillakrigets taktik

Gerillakrigets taktik har utvecklats för att vara den svages medel mot den starke, en taktik som undviker direkta konfrontationer och som litar på överraskning.³³ Några generella beskrivningar av gerillataktiken är:

- Gerillakrig förs ofta med numerärt underlägsna styrkor som uppträder i små förband.
- Gerillan strider i spridda former och inte bundna till exercismässigt övade formationer.
- Stridstekniken är subversiv krigföring genom sabotage, bakhåll och motståndsrörelse bakom fiendens rygg.
- Gerillan åsidosätter ofta de folkrättsliga reglerna för en rättsligt illegal kamp.
- Gerillakriget känner inga fronter och gränsvsnitt.

2.2.1 Gerillataktik i konventionell krigföring

I skuggan av stora krig finns ofta gerillakrig som stöd för det stora krigets utveckling och strategi. Det strategiska gerillakriget avser ur stormaktens perspektiv att tvinga motståndaren till ett krig på flera fronter eller till ett krig i flera dimensioner. Understödd av en stormakt är gerillakriget en liten bricka i ett större spel. Visserligen må den lokalt rekryterade gerillan ha egna syften med att ge en stormakt sitt stöd, men dess huvudsakliga syfte tjänar trots allt stormaktens strategiska mål. Dock kan den lokalt rekryterade gerillan få vissa vinster i ett dylikt samarbete: de politiska målen med den egna kampen kanske gynnas och samtidigt som resurserna för den egna kampen förstärks.

---

³¹ Werner Hahlweg, s. 99

³² Ibid, s. 92

³³ Gérard Chalind, s. 1

Under andra världskriget använde sig stormakterna av strategiskt gerillakrig.³⁴ Storbritannien kombinerade reguljära förband med specialförband i syfte att utnyttja flera av manöverkrigskonstens dimensioner.³⁵ De nyuppsatta kommandotruppernas taktik var i allt väsentligt av gerillakarakter. I de av Tyskland erövrade områdena använde sig Sovjetunionen av partisaner för subversiv gerillakrigsföring.³⁶ Partisanerna strävade efter ständiga initiativ och stöd från folkmassorna och skaffade sig från fienden behövlig utrustning. I små förband med bra underrättelsetjänst och utgående från säkra operationsbaser genomförde partisanerna överraskande anfall med framgång. Partisanerna ingick, till skillnad från Storbritanniens kommandotrupper, i ett revolutionärt rörelsemönster med politiska mål. Partisanerkriget var dels ett krig mot en ockupationsmakt och dels en kamp mot nationalsocialismen vilket kan förklaras partisankrigets folkliga stöd och stora framgång.

Under slutet andra världskriget fick amerikanska förband för första gången kontakt med Ho Chi Minh och gerillarörelsen Viet Minh.³⁷ Gerillagrupperna "Deer Team" som ingick i *Office of Strategic Services* hade tre stycken uppgifter i norra Vietnam och i terrängen kring Kinas södra gräns: finna vägar för nedskjutna amerikanska piloter att inte bli tillfångatagna av japaner, lokalisera japanska mål för amerikanskt bombflyg och skära av japanska kommunikationer mellan Kina och Vietnam.³⁸ Den sistnämnda uppgiften hade i syfte att försvåra japansk styrkeuppbyggnad i södra Kina i händelse av amerikansk landstigning i Japan.

Sammanfattningsvis; i förhållande till det stora krigets slag så förs gerillakriget ofta i perifera geografiska områden eller bakom motståndarens främre linjer med små enheter; stridens mål är ofta fiendens strategiska resurser såsom kommunikationer och underhållslinjer.

2.2.2 Gerillataktik i det revolutionära kriget

Gerillan i det revolutionära kriget följer i stort samma taktiska tillvägagångssätt som gerillan i det stora kriget. Dock har gerillan i den revolutionära kampen i jämförelse med gerilla av typen kommandotrupp ofta saknat ett starkt militärt, ekonomiskt eller politiskt stöd från en stormakt.³⁹ Härvid har den förhållandevis svaga gerillan ofta varit hänvisad till oortodoxa taktiska metoder för sitt gerillakrig. Gerillaförbanden för revolutionär kamp har, i ett historiskt perspektiv, oftast inte varit sammansatta av elitsoldater utan soldaterna har varit bönder, arbetare och andra sympatisörer till den revolutionära kampen.⁴⁰ Ur ett övergripande strategiskt perspektiv har tidpunkten för gerillakriget måst väljas med största noggrannhet.

---

³⁴ Försvarshögskolan, *Krigskonstens historia*, (Stockholm: Försvarshögskolan, 2002) s. 170-174

³⁵ Werner Hahlweg, s. 126

³⁶ Ian W. Beckett, *Modern insurgencies and counter-insurgencies*, (London: Routledge, 2001) s. 61

³⁷ Michael Maclear, *Vietnam: The Ten Thousand Day War*, (London: Eyre Methuen Ltd, 1981) s. 5

³⁸ Cecil B. Currey, s. 91

³⁹ Gérard Chalind, s. 27

⁴⁰ Ibid s. 8

Tre faktorer kan skönjas vilka initierade frihetskamp mot kolonialmakt:

1. Den amerikanska deklARATIONEN om folkens självbestämmanderätt, den ryska revolutionen och den japanska ockupationen av Indokina och Indonesien initierade krav från ”de färgade och underutvecklade folken” om att själva äga makten i sina länder.⁴¹ Det japanska slagordet ”Asien åt asiaterna” klingade inte ohört.
2. Efter andra världskriget uppstod i flera kolonialstater ett maktvakuum i vilket rörelser för förändring fick fotfäste och i vissa länder växte den revolutionära rörelsen till en maktfaktor.⁴²
3. Den tredje världens revolutionära krafter blev efter andra världskriget en tredje makt i spänningen mellan öst och väst vilken de båda kontrahenterna försökte värva för egen nytta. I detta sammanhang kan forna Sovjetunionen tillräknas ett antal framgångar i den indirekta strategins tecken under nyttjande av den yttre och inre manövern.⁴³ Marxims-leninismen får räknas som den revolutionära gerillans kanske viktigaste faktor för enande av de proletära massorna och framgång i den väpnade kampen.⁴⁴

Mao Tse-tung och marskalken och försvarsministern Lin Piao utvecklade under den revolutionära kampen i Kina en lära om konsten att föra gerillakrig. Kina var ett stort men svagt land som anfölls av den lilla men starka staten Japan som hade stora problem att tillskansa sig kontroll över Kinas jättelika territorium. Det operativa djupet gav därför gerillan ett antal fördelar och utvecklingen av stödjepunkter på landsbygden gav gerillan utrymme för ordnad ledning och utbildning.⁴⁵ Då den japanska ockupationsmakten försökte nå gerillans stödjepunkter släpptes fienden in på djupet och blev utsatta för anfall av samlade kinesiska gerillaförband.⁴⁶ Japanerna blev i sina ambitiösa försök att få tag om gerillan kraftsplittrade och för gerillan gripbara mål. Enligt Lin Piao försöker alltid en ockupationsmakt bemästra städer och de viktigaste trafiklederna men klarar sällan eller aldrig av att få landsbygden under kontroll. Landsbygden skall därför bli de revolutionäras plats för manöver och stödjepunkter.

I det utdragna kriget tecknade Mao Tse-tung tre huvudfaser⁴⁷. Inledningsvis strategiskt anfall av motståndaren varvid de reguljära trupperna går i försvar och gerillan gör anfall mot fiendens etappområde. Därefter strategisk jämvikt under samlade förberedelser för motanfall då gerillan fortsätter anfall mot fiendens etappområden. Slutligen strategiskt motanfall då gerillan stöttar de reguljära stridskrafternas rörliga operationer. Under hela kriget skulle gerillan koordinera sina

---

⁴¹ Werner Hahlweg, s. 154

⁴² Chalind, s. 8

⁴³ André Beaufre, s. 116

⁴⁴ Werner Hahlweg, s. 155

⁴⁵ Mao Tse-Tung, *MilPol skrifter del I*, (Staffanstorps: Bo Cavefors Bokförlag, 1969) s. 194

⁴⁶ Werner Hahlweg, s. 191

⁴⁷ Philippe Devillers, *What Mao Really Said*, (London: Macdonald, 1969) s. 99-100

insatser med de reguljära stridskrafterna vilka i den slutliga striden kampen skulle fälla avgörande.⁴⁸

För gerillataktik förespråkade Mao Tse-tung ett antal grundsatser där styrka kan visa sig vara en svaghet och svaghet förvandlas till en styrka.⁴⁹

- Ägande av territorium är inte lika viktigt som att överleva fiendens anfall
- Tid innebär överlevnad och tid kan ersätta ägande av territorium
- En liten styrka kan lätt bli utslagen men kan å andra sidan röra sig snabbare och tystare än en större
- I konventionell taktik efterstävas kraftsamling, men gerillan skall vara utspridd i syfte att vilseleda fienden och förespegla honom att gerillan finns överallt
- Ofta är tunga infanterivapen en styrka men ställer vissa krav på transporterna till och från drabningsplatserna. Gerillan rör sig snabbt och lätt.
- Natliga marscher är svårt och farligt, men ger samtidigt skydd för att överraska fienden och slå honom där han minst av allt anar det

Sammanfattningsvis så är det den enskilda människan med enkla vapen som är revolutionens och gerillakrigets huvudman och bär tyngsta bördan. Gerillasoldaten i den politiska väpnade kampen är oftast igen elitsoldat utan är rekryterad ur proletariatet med alla dess inneboende möjligheter och begränsningar. Tillfället för revolutionärt gerillakrig har historiskt sett fått väljas med eftertanke. Taktiken har präglats av förhållandet ”den svages kamp mot den starke” med en, ur västligt perspektiv, okonventionell syn på rums- och tidsuppfattning.

---

⁴⁸ Mao Tse-Tung, *MilPol skrifter del II*, (Staffanstorp: Bo Cavefors Bokförlag, 1969) s. 89-90

⁴⁹ Brian Loveman/Thomas M. Davies, s. 10

3 Vietnamesiska teorier för gerillakrig

3.1 Gerillakrig som strategi

3.1.1 Övergripande nordvietnamesiska förutsättningar

Vietnamesiska kommunisterna har som många andra organisationer och länder haft unika förutsättningar för sina krig. Under kriget mot Frankrike var kommunisterna tvingade att hänsyn till ett kolonialt tryck där motståndsrörelsen inledningsvis inte ägde eget territorium, populationen var liten och ägde ingen egen armé.⁵⁰ Vidare var den vietnamesiska ekonomin underutvecklad som en konsekvens av landets förutsättningar som jordbrukssamhälle.⁵¹ Dessa faktorer var inledningsvis begränsningar som formade operationskonsten. Emellertid blev de vietnamesiska kommunisternas kamp med tiden världskänd och de åtnjöt efter hand ökat moraliskt, materiellt och politiskt stöd från bland annat Kina och Sovjetunionen.

Under kriget mot Sydvietnam och USA hade Nordvietnam betydligt bättre förutsättningar för sitt krig, såväl för ett konventionellt krig som för ett gerillakrig. Nordvietnam hade ett moraliskt och politiskt stöd av världssopinionen och ett direkt militärt bistånd från Sovjetunionen. De geostrategiska förutsättningarna var betydligt bättre än under kriget mot Frankrike och det militär-strategiska och diplomatiska spelet kunde utvecklas.

I de övergripande vietnamesiska förutsättningarna fanns genom åren en signifikant styrka; maktelitens hegemoni och kontinuitet. Ho Chi Minh, Truong-Chinh och Vo Nguyen Giap var revolutionärer som blev politiska makthavare med mycket stor makt under lång tid. De tre männen initierade i allt väsentligt den vietnamesiska revolutionen, ledde handgripligen kampen och striderna samt tog och behöll den politiska makten under flera år. På grund av den kommunistiska statsapparatusens uppbyggnad hade de som ministrar långt gångna maktbefogenheter i allt från utrikespolitiska ärenden till jordreformens (Truong-Chinh) och fältslagens (Giap) praktisk genomförande. I det icke-demokratiska Nordvietnam fick detta till följd att den politiska stabiliteten bildade den grund som det nordvietnamesiska samhället behövde för att klara flera års krig. Konsekvens blev att Nordvietnam hade en exklusiv möjlighet att utforma och genomdriva en långsiktig strategi mot sina motståndare.

3.1.2 Kommunismens påverkan på vietnamesisk strategi

Marxims-leninismen och maoismen har i allt väsentligt påverkat grunderna för vietnamesisk krigföring. Den socialistiska klasskampen delade upp kriget i två typer: det revolutionära folkligt förankrade och rättfärdiga kriget och det antirevolutionära orättfärdiga kriget.⁵² De kinesiska kommunisternas kamp gjorde intryck på de vietnamesiska kommunisterna med sin folkliga förankring och rättfärdiga syften och det kommunistiska frihetskrigets regler och principer applicerades på det egna landets

---

⁵⁰ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, (New York: Praeger, 1962) s. 35.

⁵¹ Ibid, s. 61

⁵² Ibid, s. 33

förhållanden.⁵³ Precis som i Kina skulle det vietnamesiska kommunistpartiet ge land åt de icke jordägande bönderna och skapa förutsättningar för en social revolution.⁵⁴

I praktisk handling innebar ovanstående under 1940- och 1950-talet ett nära samarbete med de kinesiska kommunisterna men uteslöt inte samarbete med andra vänligt sinnade länder eller makter. Under kriget mot Frankrike använde Viet Minh Kina som en utgångspunkt för sina operationer i norra Vietnam och flera stora ledare fick sin politiska och militära skolning hos de kinesiska kommunisterna.⁵⁵ Även materiellt bistånd kom från Kina. Under andra världskrigets slutskede tog Viet Minh emot viss hjälp från amerikanska *Office of Strategic Service* (OSS) och dess utsända gerillagrupp *Deer Team* och *Air Ground Aid Station China* (AGAS).⁵⁶ De amerikanska förbandens uppgifter var initialt inte att hjälpa Viet Minh men amerikanerna bistod ändå vietnameserna med viss vapenmateriel.⁵⁷ Under 1945 gjorde Viet Minh även politiska trevare mot USA, men under president Trumans ledning upphörde allt stöd till de vietnamesiska kommunisterna.⁵⁸ Under samma tidsperiod som USA vände Viet Minh ryggen så blev det utländska kommunistiska stödet till Viet Minh starkare och inom den vietnamesiska frihetsrörelsen blev nationalisterna avsevärt försvagade och tills slut tillintetgjorda

Enligt den marxist-leninistiska och maoistiska strategin för revolutionär krigföring skulle gerillan undvika direkt drabbning med fienden och söka strid på egna villkor. I detta sammanhang fick landsbygden som ”befästning” en viktig roll för gerillans utveckling. Kampen om landsbygden var inte bara ett krig mot kolonialismen och neokolonialismen utan också ett socialrevolutionärt krig mot den feudala samhällsstrukturen.⁵⁹ Två exempel belyser hur kommunisterna försökte ta kontroll över folket och tillskansa sig makten på landsbygden; jordreformen i Nordvietnam och terrorn mot den egna befolkningen i Sydvietnam.

Jordreformerna var under och efter kriget mot Frankrike en viktig del av den vietnamesiska strategin för revolutionär krigföring. Motivet var att stimulera bönderna till vidare kamp och samtidigt skapa lojal försörjning av den revolutionära kampen.⁶⁰ Jordreformen genomfördes under hård styrning från det kommunistiska partiet och var indelat i tre steg.⁶¹ Inledningsvis skulle alla lantegendomar berövas från jordägarna vilka beskrevs som ”imprealister och vietnamesiska förrädare” och omvandlas till ett kollektivt ägande. Därefter skulle hyran för lantegendomar sänkas och alla skulder till jordägarna avskrivnas. Slutligen skulle de tidigare jordägarnas lösöre och tillhörigheter överföras till de icke jordägande bönderna och till de fattiga lantarbetarna.

---

⁵³ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 35

⁵⁴ Ibid, s. 61

⁵⁵ Bernard B. Fall, *Street without joy*, (Harrisburg, PA: The Stackpole Company, USA, 1961) s. 25

⁵⁶ Cecil B. Currey, s. 90-92

⁵⁷ Gioi Publishers, *The 30-year war*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2002) s. 4

⁵⁸ Ibid, s. 38

⁵⁹ Truong-Chinh, *Selected Writings*, (Hanoi: Gioi Publishers, 1994) s. 558

⁶⁰ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 25-26

⁶¹ Truong-Chinh, s. 558-559

Ett annat tungt vägande motiv för jordreform var att bryta jordägarnas dominans på landsbygden.⁶² På landsbygden var jordägarnas politiska makt inte tillräckligt bruten för att kommunisternas makt skulle kunna etableras. Jordägarnas anklagades för att vara reaktionära, defaitistiska och för att kapitulera inför den franska dominansen. Viet Minh behövde landsbygden som stöd och tillflyktsort och tålde därför inga störningar från landsmän som inte delade de kommunistiska kampidealen.

Jordreformen genomfördes under och efter pågående krig mot fransmännen och orsakade mycket stora lidanden i form av svält då produktionen på landsbygden avsevärt försämrades. Dessutom uppstod ett system av angiveri mot misstänka kontrarevolutionära personer vilket skapade känsla osäkerhet i samhället.

Under kriget mot Sydvietnam och USA var det folkliga stödet på landsbygden inte lika uttalat som under kriget mot Frankrike.⁶³ Viet Cong hade inte lika lätt som Viet Minh att övertyga landsortbefolkningen i Sydvietnam om det revolutionära krigets positiva mål. Härvid fanns i Viet Congs väpnade kamp inslag att terror mot de byar som inte accepterade kommunisternas mål med kampen.⁶⁴ Viet Cong ägande sig åt regelrätta mord på personer i ledande ställning som inte visade sig samarbetsvilliga. I vissa områden var större delen av de intellektuella, religiösa eller lärare bortrövade eller mördade och till slut fanns inga naturliga ledare kvar dessa områden. Viet Congs anfall och terror mot vissa byar i Sydvietnam kan ses som ett medel att tvinga bönderna inse att den sydvietnamesiska staten och USA inte kunde skydda dem.⁶⁵ Syftet med terrorn var att bryta allt motstånd inför det kommunistiska maktövertagandet.

3.1.3 Det utrikespolitiska maktmedlet

De politisk-strategiska områdena som Viet Minh och sedermera den Nordvietnamesiska regeringen spelade på var den utrikespolitiska, den inrikespolitiska, den ekonomiska och den kulturella.

Gällande diplomati och strategi hade Vietnam under slutet på 1900-talet fyra övergripande erfarenheter från sina försvars- och befrielsekrig:⁶⁶

1. Landet skall under alla omständigheter försvara sin frihet och prioritera de nationella intressena.
2. Landet skall hålla sig till sina principer men använda en för stunden lämplig taktik. Ibland mjuk och anpassningsbar men ibland också hård och rigid.
3. I kampen för nationellt försvar skall väpnad kamp kombineras med diplomati genom att diplomatin stöttade den väpnade kampen och den väpnade kampen skall stötta diplomatin.
4. Vietnam skall noga värdera landets egen situation och fiendens situation och så korrekt som möjligt sätta upp mål och riktlinjer.

---

⁶² Truong-Chinh, s. 451

⁶³ Douglas Pike, *Viet Cong*, (Cambridge, Mass: The M.I.T Press, USA, 1966) s. 53

⁶⁴ Ibid, s. 246-252

⁶⁵ Pham Van Dong, *Selected writings*, (Hanoi: Gioi Publishers, 1994) s. 60-61

⁶⁶ Luu Van Loi, *50 years of Vietnamese Diplomacy*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2000) s. xxi. Uttrycket "försvar- och befrielsekrig" är officiell vietnamesisk nomenklatur för att beskriva landets olika konflikter

Det utrikespolitiska området var under bägge krigen av största betydelse för kommunisterna och det övergripande syftet var att skaffa fler vänner samtidigt som man politiskt isolerade fienden.⁶⁷ Omvärlden skulle förstå att det var det vietnamesiska folket som orättfärdigt blivit kolonialismens fångar, angripna av främmande makt och att det var Vietnams motståndare som bröt mot ingångna avtal. En uttalad nordvietnamesisk modell var att hålla kontakt med den franska och amerikanska hemmafronten och medborgarna. Syftet var att vinna deras stöd genom att belysa hur orättfärdigt krig deras regeringar förde och att Vietnam inte förde krig mot de franska och amerikanska *folken* utan mot deras *ledare*.⁶⁸

För att nå ut med sitt budskap lät sig Ho Chi Minh på eget initiativ bli intervjuad av media från neutrala men vänligt sinnade länder.⁶⁹ Vietnam räknade med positivt mediaeffekt då ett västland förde ut det kommunistiska budskapet till sina grannländer och vänner. I detta sammanhang var Stockholm en bra propagandabas då Sverige med vänligt intresse tog emot och vidarebefordrade den nordvietnamesiska ledningens synpunkter och budskap.⁷⁰ Det utrikespolitiska spelet gynnades av västs media som i allt väsentligt var snabbare än den militära underrättelsetjänsten att rapportera om kriget i Vietnam.⁷¹ Mediabevakningen i Sydvietnam fick oanade konsekvenser för den amerikanska militära och politiska ledningen då allmänhetens rättigheter ”att få veta sanningen” gick ut över operationssäkerheten och bibehållande av den amerikanska moralen.⁷² Små militära framgångar för Viet Cong kunde av media framställas som stora amerikanska motgångar. Media gav Nordvietnam och FNL större hjälp än vad kommunisterna själva hade räknat med.

Stödet för de vietnamesiska kommunisterna under det ”amerikanska kriget” blev näst intill världsomfattande.⁷³ Såväl den Nordvietnamesiska regeringen som Nationella Befrielsefronten var nöjda med det utländska stödet under 1960- och 70-talet. Det svenska moraliska stödet togs tacksamt emot och tjänade väl de utrikespolitiska ansträngningarna.⁷⁴

3.1.4 Det inrikespolitiska maktmedlet

På det inrikespolitiska området försökte kommunisterna att förespegla det enade vietnamesiska folkets resning mot det feodala förtrycket och mot utländska imperialister. I Nordvietnam genomfördes bland annat jordreformer för att stimulera bönderna att stödja den revolutionära kampen. I Sydvietnam var det svårare att övertyga bönderna om fördelen med ett enat Vietnam.⁷⁵ Den sydvietnamesiska befolkningen kunde känna sig som patrioter och kämpa mot USA utan att för den skull vara kommunist. Därför fick FNL inledningsvis första hand koncentrera sig på en social förändring och i andra hand på att föra krig.

---

⁶⁷ Truong-Chinh, s. 111

⁶⁸ Luu Van Loi, s. 5

⁶⁹ Ibid, s. 108-109

⁷⁰ Kaj Björk, s. 159

⁷¹ Marin van Creveld, *Ledning i krig*, (Stockholm: Försvarshögskolan, 2003) s. 199-200

⁷² Ian W. Beckett, *Modern insurgencies and counter-insurgencies*, (London: Routledge, 2001) s. 191

⁷³ Författarens anmärkning: I nästan alla vietnamesiska skildringar av kriget mot Sydvietnam och USA kallas tidsperioden för ”det amerikanska kriget”. Så även i samtal med nordvietnameser idag (2003).

⁷⁴ Luu Van Loi, s. 218

⁷⁵ Douglas Pike, s. 53-55

Såväl fransmännen som amerikanerna försökte övertyga vietnameserna, sin egen hemmaopinion och övriga världen att deras respektive expeditionskårer slogs mot kommunisterna och inte mot Vietnam.⁷⁶ Bägge stormakterna försökte med olika medel att skilja gerillan från folket, men utan att lyckas och i själva verket var det de bägge främmande stormakterna som blev isolerade från folket.⁷⁷ Måhända mera uttalat under ”det franska kriget” än under ”det amerikanska kriget”. Det psykologiska området var lämnat åt Viet Minh och Viet Cong och kommunisternas budskap var mera rationellt och logiskt än det franska och amerikanska. Vietnam var under de bägge krigen ett land med bristande kommunikationer vilket medförde en inåtvänd befolkning som blev lätta att påverka när väl ett budskap nådde fram.⁷⁸

3.1.5 De ekonomiska och kulturella maktmedlen

Även på det ekonomiska området fördes krigen.⁷⁹ Vietnam var (och är) ett jordbrukssamhälle med hög grad av självförsörjning som tålde handelsblockader och tillfälliga förluster av storstäderna som centrum för handel. Den ekonomiska planen skulle tåla utdragna konflikter och skulle inrikta sig på att bygga egen styrka samtidigt som fiendens ekonomi skulle förstöras genom anfall mot fabriker och magasin, störande av hans underhållslinjer och övriga transportsystem. Den egna ekonomiska styrkan skulle byggas genom att dels rekonstruera landet under pågående krig och dels göra landet självförsörjande på alla områden. Folkets privata ekonomi skulle tåla förhållanden under krig och alla ekonomiska aktiviteter skulle säkra den väpnade kampens behov.

Genom en kultur kontrollerad av kommunisterna skulle den revolutionära kampen utvidgas med ytterliggare en dimension.⁸⁰ Inom det kulturella området skulle all konst och kultur relaterad till Frankrike förkastas och istället skulle en ny kultur för det nya Vietnam skapas. Inom de av Frankrike ockuperade områdena var konsten och kulturen farliga motståndare för kommunisterna och detta var tvunget att hårt bekämpas. Lärarna skulle undervisa folket hur att stödja den långa kampen. Musikerna skulle skriva inspirerande krigsmusik. Poeterna skulle skriva om kärleken till det egna landet och om hatet mot fienden. Målare och konstnärer skulle med iver delta i arbetet med propaganda för motståndskampen. Journalister skulle förklara för folket om fördelarna och nackdelarna med den valda politiska vägen.

All konst och kultur skulle vara enkel och lättfattlig så att folket skulle förstå och ta kommunistpartiets budskap till sig.⁸¹ Konsten och kulturen skulle vara nationell, vetenskaplig och folklig och all konst som inte följde dessa regler skulle förbjudas.

---

⁷⁶ Truong-Chinh, s. 110

⁷⁷ Douglas Pike, s. 40-41

⁷⁸ Ibid, s. 32

⁷⁹ Truong-Chinh, s. 114-120

⁸⁰ Ibid, s. 121-126

⁸¹ Författarens kommentar: På *Museum of fine art* i Hanoi syns tidsperioderna tydligt i den vietnamesiska konsten. Fram till 1954 fransk influens och därefter, fram till sekelskiftet, enligt paritetens riktlinjer och regler.

Konstnärerna uppmanades kraftfullt att ändra sig efter det nya läget, annars skulle de ”bli lämnade långt bakom”.⁸²

3.2 Gerillakrigets taktik

3.2.1 *Det historiska arvet*⁸³

Innan kriget mot fransmännen och mot Sydvietnam och USA hade nordvietnameserna erfarenhet av ”den svages krig mot den starke”. Även om Vietnam inte lyckades att avvisa de franska kolonistörerna under 1800-talet så hade vietnameserna dessförinnan tre gånger framgångsrikt försvarat sig mot kineserna, en gång mot mongolerna och en gång mot Siam.

Följande krigshistoriska erfarenheter hade Vietnam efter sina krig mot Kina, mongolerna och Siam:

- Strategin måste vara offensiv även om vissa operationer kan vara defensiva.
- Folkets resning mot en övermakt får inte vara spontan utan måste ledas och styras av en övergripande strategi.
- Gerillaförband i all ära, men de avgörande slagen bör ske med reguljära förband.
- Strategiska vinster och tillintetgörande av fienden är viktigare än taktiska framgångar.
- Det strategiska ledarskapet måste vara omdömesgillt och klokt.
- Under fälttåg skall fiendens kritiska sårbarheter identifieras, fienden skall slås där han minst anar det och helst mot hans ledning.
- Man skall undandra sig drabbning med fiendens kraftfullaste styrka och inte engagera sig i avgörande slag förrän tiden är mogen.

3.2.2 *Taktik*

Truong-Chinh delade in de vietnamesiska krigföringsmetoderna i tre kategorier: gerillakrig, mobilt krig och stationärt krig.⁸⁴ Gerillakriget var ett partisankrig bakom fiendens linjer mot hans svaga punkter utfört av små grupper milis eller delar av reguljära armén. Genom överraskande anfall, bakhåll och trakasserier skulle gerillan skära av fiendens underhållslinjer oro honom i hans baser och bakre områden och i det långa loppet slita ner och trötta ut fiendens soldater. Striderna skulle kombineras med sabotage. Det mobila kriget beskriver Truong-Chinh som klassiskt manöverkrig enligt den västliga operationskonstens regler med flexibla rörelser på slagfältet. Det operativa djupet kunde sträcka sig över hela landet och kunde utföras av både gerillaförband och den reguljära armén, bara förbanden var tillräckligt stora.

Det stationära kriget skulle utföras av reguljära förband med hög beredskap att bygga fortifikatoriska skydd, gräva skyttegravar och utspana fiendens rörelser. Denna taktik krävde större och starkare förband än vad kommunisterna förfogade över och var en

---

⁸² Författarens kommentar: ”Att bli lämnad långt bakom” kan misstänkas vara lika med yrkesförbud, fängelse eller annan metod att bli skrämmd till lydnad. Liknelse kan dras med de sydvietnamesiska akademiker som ännu idag (2003) inte får arbeta inom sitt egentliga kompetensområde utan är hänvisade till enklare serviceyrken.

⁸³ Nguyen Khac Vien, *Our military traditions*, (Hanoi: Xunhasaba, 1970-talet)

⁸⁴ Truong-Chinh, s. 105-107

sekundär form av krigföring. Slagen vid Thi Nghe 1945 och Nha Trang 1946 visade att Viet Minh inte behärskade denna taktik, men de behövde i framtiden vara beredda att lära sig stationär krigföring. Enligt Truong-Chinh var framgångskonceptet en kombination av alla tre krigföringsmetoderna med tyngdpunkt på gerillakrig och mobilt krig. För detta skulle hela folket mobiliseras som soldater i gerillaförbanden men också som stöd för de reguljära förbanden. Gerillataktik innebär hela folkets krig, inte bara arméns krig.

General Vo Nguyen Giap delade i allt väsentligt Truong-Chinh idéer och uppfattningar om den revolutionära kampens krigskonst. Det Giap i huvudsak tillförde var om hur idéerna om krigskonsten skulle omsättas i praktiken. Dock hade han två käpphästar, dels om interaktionen mellan militära och politiska maktmedel och dels i fråga om mänskliga offer. Den militära aktiviteten fick aldrig släppa fokus på det politiska och strategiska målet.⁸⁵ Vad det gällde mänskliga offer drog sig inte Giap för mycket stora förluster. Han skall en gång ha sagt; ”varje dag dör tio-tusentals människor världen över, livet för några hundra, kanske tusen av våra soldater spelar mycket liten roll”.⁸⁶

Med utgångspunkt i att Vietnam var ett litet, svagt, kolonialt, semifeodalt samhälle med en liten befolkning som levde i ett jordbrukarsamhälle behövde hela folket göra uppror och ”resa sig som en man” mot förtrycket.⁸⁷ Kommunisternas uppbyggnad av krigföringsförmågan var tvunget att ske under pågående krig. För gerillakriget och den revolutionära kampen förespråkade därför Giap en långsiktig strategi uppdelad i tre faser; inledningsvis möta och stoppa; därefter jämvikt; slutligen skulle fienden slås genom allmän offensiv.⁸⁸

Inledningsvis skulle fiendens framryckning hejdas och gerillan skulle i första hand agera bakom fiendens linjer med överraskande anfall och sabotage. Gerillakriget skulle vara en kombination av militära och politiska aktiviteter i syfte att vinna segrar i flera dimensioner och över hela fiendens yta. Fiendens moral och den internationella opinionen var några av den politiska propagandans mål. Under tiden skulle de egna resurserna byggas starka och krigföringsförmågan utvecklas.

Därefter skulle gerillakriget kombineras med den reguljära arméns mobila krigföring. Taktiken skulle fortfarande vara av gerillakarakter men med en bättre förmåga till kraftsamling i syfte att tillintetgöra fiendens stora förband där de var som mest sårbara. Den mobila krigföringen skulle kombineras med taktiken att tillfoga fienden avgörande och tillintetgörande slag. Till slut, när gerillan och armén var starkare än fienden, skulle det stora och slutliga avgörandet genomföras. I en kombination av gerillakrig, mobilt krig och stationärt krig skulle milisen, gerillan och armén besegra fienden.

---

⁸⁵ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 43

⁸⁶ Bernard B. Fall, *Vo Nguyen Giap – man and myth*, Giap, Peoples War Peoples Army, (New York: Praeger, 1962) s. xxxii

⁸⁷ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 61

⁸⁸ Ibid, s. 91-96

3.2.3 Viet Minh Doc Lap Dong Minh Hoi - Viet Minh

Under den inledande franska kolonialismen och därefter japanska ockupationen fanns ett flertal vietnamesiska politiska grupperingar.⁸⁹ Under slutet av andra världskriget och under det franska återståget till Vietnam gjorde Ho Chi Minh "rent hus" med sina medtävlare och Viet Minh blev grunden för det vietnamesiska kommunistpartiet. Viet Minh betyder "frihetsrörelse" men används ofta som en allmän beteckning för Nordvietnams militära styrkor.

Oktober 1944 skapade Giap på order av Ho Chi Minh det första militära förbandet under kommunistpartiets ledning. Förbandet hette "Beväpnade propagandabrigaden för Vietnams frihet" och dess uppgift var i första hand politisk och i andra hand militär. Man skulle endast inlåta sig i strid då vinst var helt säker.⁹⁰ För att försörja gerillakriget med militära resurser skapades tre typer av förband.⁹¹ De paramilitära milisförbanden bestod av bönder som i huvudsak stred i sin hemby när de inte arbetade eller då kampen och partiet krävde annat. Gerillan var i huvudsak också lokalrekryterade men hade kriget och koordination med de reguljära förbanden som sin huvuduppgift framför ett vanligt arbete. De reguljära förbanden var stående förband reserverade för stora och avgörande tillfällen. Viet Minh och armén hade blivit uppfunnet av Partiet och skulle ledas av Partiet under marxist-leninistiska ideologin. Politiskt arbete och skolning var själen i armén och folkförsvaret. Armén skulle ha god kontakt med folket tjäna dess intresse genom att respektera, hjälpa och skydda folket.⁹² Inom armén skulle goda relationer råda mellan officerare och manskap, alla former av "småborgerlighet" skulle bekämpas genom lämplig politisk skolning.

Under Viet Minhs styrkeuppbyggnad var kampen mellan gerillan och anti-gerillan en konflikt som med all sannolikhet gagnade gerillan.⁹³ Det franskstyrda etablissemangen kunde inte i tillräcklig omfattning skydda civilbefolkningen mot gerillans repressalier mot "antirevolutionära element" och därför tvingades ibland folket att välja sida i konflikten även om delar av befolkningen egentligen inte hade några överdrivna sympatier för någondera sidan. Den sida som bästa "skyddade" eller undvek att bestraffa en by eller samhälle vann lokalbefolkningens stöd och på sätt kom våld eller hot om våld att gynna gerillans styrkeuppbyggnad.

Den kommunistiska krigföringsförmågan i norra Vietnam utvecklades under pågående krig mot fransmännen och från 1949 fick Viet Minh stöd från Kina med förhållandevis modern krigsmateriel så som enkelt luftvärn och artilleri. Bland annat försågs Viet Minh med moderna vapen beslagtagna från USA under Koreakriget vilket medförde att gerillan i vissa fall hade mer moderna vapen än sina franska motståndare. Emellertid fick Viet Minh i huvudsak kämpa med enkla medel och under det inledande skedet under "det franska kriget" lät Viet Minh bygga enkla fabriker för vapentillverkning och tillvaratagande av sprängmedel från oexploderade

---

⁸⁹ Cecil B. Currey, s. 60-61

⁹⁰ Bernard B. Fall, *Vo Nguyen Giap – man and myth*, Giap, Peoples War Peoples Army, s. xxix

⁹¹ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 45

⁹² Ibid, s. 49-50

⁹³ Nils Marius Rekkedal, källan är en inte ännu publicerad bok som använts efter författarens tillstånd.

ammunitionseffekter och bomber.⁹⁴ Det förekom även att Viet Minh köpte vapen från fienden.⁹⁵

Den militära utbildningen i förband genomfördes ofta vid fronten. De förband och personer som gjort ett bra jobb som milis eller gerilla kunde överföras till den reguljära armén.⁹⁶ Nya soldater kunde även skickas till operationsområden där Viet Minh hade förhållandevis god kontroll och där utbildas av mera stridsvana soldater i enklare uppdrag så som eldöverfall mot fordonskolonner.⁹⁷

3.2.4 Viet Nam Cong San - Viet Cong

Viet Nam Cong San betyder ”vietnamesisk kommunist” och fick under ”det amerikanska kriget” olika förkortningar: Viet Cong, VC eller Charlie. Oavsett namn så åsyftas den väpnade gerillan under ledning av Nationella Befrielsefronten, FNL. FNL skapades 1960 med ett 10-punktsprogram där ett av målen var att kasta ut USA och avsätta regimen under ledning av Diem.⁹⁸ Både militärt och politiskt skulle Diem undermineras.⁹⁹

Nordvietnam hade redan 1954 uttalat att Sydvietnam och Nordvietnam borde vara samma land på grund av kulturella och historiska motiv.¹⁰⁰ Emellertid hävdade Nordvietnam inledningsvis att FNL var en fristående kommunistisk rörelse för sociala och samhälleliga förändringar i Sydvietnam. Stödet till FNL och Viet Cong torde dock ha varit oomtvistat av övriga världen fram tills att Nordvietnam själva medgav sitt stöd till FNL och erkände sina ambitioner att med våld ena Vietnam. Fram till 1959 hade Nordvietnam endast militära rådgivare i Sydvietnam i syfte att organisera Ho Chi Minh-leden för underhåll av Viet Cong.¹⁰¹ Den 2 augusti 1964 blev *USS Maddox* anfallen av nordvietnamesiska mindre örlogsfartyg och fem dagar senare godkände den amerikanska kongressen den så kallade Tonkin-resolutionen. Både det amerikanska och nordvietnamesiska engagemanget ökade och den lågintensiva konflikten fick karaktären av ett begränsat krig.

Viet Cong var organiserade enligt samma mönster som Viet Minh varit med lokal milis avsedd för strid kring den egna byn, gerilla för mera professionell subversiv krigföring i koordination med den reguljära armén. Den sistnämnda var tänkt att möta den sydvietnamesiska armén.¹⁰² Taktiken var densamma som för Viet Minh undantaget att inom vissa områden hade Viet Cong god hjälp av underjordiska tunnelsystem för skydd, uthållighet och vilseledning.

Som tidigare nämnt var det politiska arbetet för FNL svårare än vad Viet Minh hade haft i norr under 1940- och 1950-talet. För en sydvietnames var det inte en fråga om svart eller vitt om USA skulle understödja regimen i Saigon. Viet Congs väpnade

---

⁹⁴ Gioi Publishers, *The 30-year war*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2002) s. 61

⁹⁵ Bernard B. Fall, *Street without joy*, s. 75

⁹⁶ Gioi Publishers, *The 30-year war*, s. 121

⁹⁷ *Ibid*, s. 167

⁹⁸ *Ibid*, s. 162

⁹⁹ Ian W. Beckett, *Modern insurgencies and counter-insurgencies*, s. 188

¹⁰⁰ Gioi Publishers, *The 30-year war*, s. 143

¹⁰¹ Ian W. Beckett, s. 188

¹⁰² *Ibid*, s. 188

kamp, eller terror, var inte alltid riktad mot ARVN utan också mot regimen lokala representanter och andra ledare på landsbygden. Mellan åren 1957 och 1972 dödade Viet Cong lite mer än 95 000 civila sydvietnameser.¹⁰³

3.2.5 Förhållandet mellan tid och operativt djup

Enligt den maoistiska läran om det utdragna gerillakriget är det viktigare att undandra sig förluster än att envist behärska terräng. Ägandet av terräng kan därför ersättas av viljan eller förmågan att låta konflikten ta lång tid.

Truong-Chinh hävdade att de som strider i egen terräng och i sitt hemland har troligen större uthållighet än de som måste transporteras över halva jordklotet.¹⁰⁴ Desto längre konflikten blir desto svårare kommer den långväga fienden ha med den egna hemmaopinionen och desto starkare kommer den inhemska och försvarande styrkan att växa.

Giap hävdade att gerillakriget måste vara långvarigt därför att det var omöjligt att slå fienden i ett snabbt avgörande.¹⁰⁵ Viet Minh och sedermera Viet Cong hade enligt Giap inget annat val än att nöta ut fienden med smärre anfall utspritt över ytan tills de egna förbanden var mogna för ett avgörande slag. Till de vietnamesiska kommunisternas fördel talade en världsupinion som ansåg att fransmännen och USA drev orättfärdiga krig. Ur moralisk aspekt var en lång konflikt inte till de bägge stormakternas fördel och de ville snabb nå taktiska och strategiska framgångar.¹⁰⁶ Både Frankrike och USA hade vid respektive krigstillfällen även politiska ambitioner på andra ställen än i Vietnam vilket medförde att deras resurser trots allt var begränsade i fråga om personal, materiel och pengar.¹⁰⁷ Dessutom byggde de bägge ländernas operationskonst på snabba rörelser och stor eldkraft i syfte att nå snabba taktiska framgångar på slagfältet. Trots den strategiska avsikten ha driva ett långt krig hävdade både Truong-Chinh och Giap att varje enskilt slag eller fälttåg skulle genomföras med tillbörlig skyndsamhet.^{108 109} Uthålligheten för den reguljära armén fick i onödan inte äventyras.

---

¹⁰³ Ian W. Beckett, s. 188

¹⁰⁴ Truong-Chinh, s. 103

¹⁰⁵ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 41

¹⁰⁶ Ibid, s. 85-87

¹⁰⁷ Truong-Chinh, s. 103, 145

¹⁰⁸ Ibid, s. 10

¹⁰⁹ Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, s. 61

4. Gerillakrig i praktiken

4.1 Slaget vid Dien Bien Phu 1954

4.1.1 Läget i stort

Från 1946 var Viet Minh och den franska expeditionskåren i öppen konflikt. Viet Minh hade dragit sig från slätterna kring Hanoi och upp i bergen med ambitionen att låta gerillan växa sig stark på landsbygden. Viet Minh agerade enligt den klassiska gerillataktiken och inlät sig undantagsvis i öppna större strider. Landsbygden var, som tidigare beskrivits, gerillans bas för utbildning, styrketillväxt och ledning. Behärskade inte Viet Minh landsbygden fanns heller inget utgångsläge för en framgång i den revolutionära kampen. 1953 bestod kommunisternas reguljära förband, fältarmén, av fem divisioner infanteri och en tung division med artilleri, luftvärn och fältarbetsresurser.¹¹⁰ Utöver fältarmén fanns fyra militärområden under vilka milis och gerillan var organiserad. 125 000 soldater ingick i fältarmén, 75 000 i den lokala milisen och 150 000 var gerillasoldater, allt som allt cirka 400 000 soldater.¹¹¹

Det övergripande läget för franska expeditionskåren i Indokina bör ses i ljuset av det något instabila inrikespolitiska i Frankrike efter fem år av tysk ockupation.¹¹² Från 1946 till 1954 bytte Frankrike regering 19 gånger och chefen för de franska militära styrkorna blev utbytt sju gånger. Detta innebar att till skillnad från de vietnamesiska kommunisterna hade inte fransmännen någon klar politisk eller militär strategi i Vietnam.

Genom att inte Viet Minh lät sig besegras kunde inte heller fransmännen vinna och 1953 introducerades en ny militär strategi för att besegra Viet Minh; Navarre-planen. Nyttillträdde överbefälhavaren i franska Indokina, general Navarre, hade som övergripande plan att reorganisera expeditionskåren, återställa kampanjen och samla krafter för att snabbt kunna slå Viet Minh.¹¹³ Expeditionskårens strategi var att anfälla de områden vilken gerillan fick sin kraft och sedan förinta huvudstyrkorna.¹¹⁴ Taktiken var att använda en kombination av rörlig och stationär strid med flera olika typer av förband.¹¹⁵ Franska expeditionskåren var toppmodernt utrustad och organiserad med taktisk och operativt rörliga förband för strid till sjöss, på floderna, i delat, på marken och i luften.¹¹⁶ 1953 ingick 175 000 man i markstridskrafterna, 10 000 man i luftstridskrafterna och 5 000 man i marinstridskrafterna, allt som allt cirka 450 000 man.¹¹⁷

---

¹¹⁰ Jules Roy, *Det gröna infernot – slaget om Dien Bien Phu*, (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1964) s. 389

¹¹¹ Ibid, s. 379

¹¹² Nils Marius Rekkedal, *Grundbok operationskonst*, boken är ännu inte publicerad och källan används efter tillstånd från författaren.

¹¹³ Jules Roy, s. 25

¹¹⁴ Ibid, s. 26

¹¹⁵ Ian W. Beckett, s. 114-115

¹¹⁶ Fredrik Hesselman, *Flodkrigföring i Vietnam – manöverkrig kontra gerillakrig*, (Stockholm: Tidskrift för Sjöväsendet nr 4, 2003)

¹¹⁷ Jules Roy, s. 379

4.1.2 Varför Dien Bien Phu?

Enligt Giap hade Viet Minh 1953 tre strategiska riktningar att välja mellan för att besegra fransmännen.¹¹⁸ Dels i floddeltat öster om Hanoi, dels nordöstra Vietnam nära gränsen till Laos och dels i södra Vietnam. I floddeltat skulle framgångarna endast bli taktiska och inte leda till strategisk framgång och södra Vietnam var inte lika prioriterat som norra. Terrängen i nordöstra Vietnam var terräng svår och talade till Viet Minhs fördel och fransmännens nackdel. I den bergiga terrängen var det förhållandevis lätt för gerillan att identifiera kritiska sårbarheter i det franska försvaret. Eftersom den franska strategiska planen tidigare hade prioriterat försvaret av floddeltat var de fåtaliga förbanden i bergen ganska så utspridda. Enligt Viet Minh skulle en kommunistisk militär framgång i nordvästra Vietnam få positiva politiska effekter både i Laos och i Thailand. I slutet av oktober 1953 började 316:e infanteri-divisionen en förflyttning från floddeltat i riktning nordost mot Dien Bien Phu och den laotiska gränsen.¹¹⁹

Inom ramen för Navarre-planen hade fransmännen som ambition att slå mot Viet Minhs baser och Dien Bien Phu var en känt basområde för gerillan på grund av sin stora risproduktion.¹²⁰ Dessutom hade Frankrike genom politiska beslut åtagit sig att skydda norra Laos mot en kommunistisk invasion.¹²¹ Vid planläggningarna under maj, juni och juli 1953 framför ett antal chefer och stabsmedlemmar betänksamheter med att förstärka basen vid Dien Bien Phu. Men då 316:e infanteri-divisionen marscherade mot Dien Bien Phu fattade Navarre, under avrådan från flera generaler, beslut den 17 november 1953 om att starta operation ”Castor”. Motiven var att skydda Laos och hindra Viet Minh från att utnyttja risodlingarna och den 20 november luftlandsattes de tre första fallskärmsjägerbataljonerna i Dien Bien Phu.

Enligt Beckett finns det andra förklaringar till den vietnamesiska och franska styrkemätningen ”mitt i ingenstans”.¹²² Ur militär aspekt behövde fransmännen inte bara skydda Laos från Viet Minh, utan även skydda sig själva från den kommunistiska gerillan i Laos och skära av stödet från södra Kina. Ett sådant fransk agerande hade också för avsikt vinna de etniska minoriteterna stöd i gränstrakterna. Ur ekonomisk aspekt fanns det i Dien Bien Phu ansevärd odlingar av opium som fransmännen än så länge haft monopol på. Dessa inkomster behövde Viet Minh för att köpa vapen från Kina. Ur politisk aspekt behövde de bägge kontrahenterna en rejäl militär seger inför den stundande konferensen om Indokina i Genève maj 1954.

4.1.3 Styrkeuppladdningen

Den 20 november 1953 startade den franska uppladdningen befästningen av Dien Bien Phu. Den franska planen byggde helt och hållet på flygtransporter då operationsområdet låg 300 km från Hanoi och vägarna var tämligen dåliga. Allt som behövdes för ett stort och avgörande slag fälldes med fallskärm eller landades in med transportflygplan. Den lilla landningsbanan låg alldeles intill byn Dien Bien Phu blev livsnerven för styrkeuppbyggnaden och underhållet. Landningsbanan låg (och ligger ännu 2003) mitt i en dal som är 16 x 9 km med ett avstånd av 10 till 12 km till

---

¹¹⁸ Vo Nguyen Giap, *Dien Bien Phu*, (Hanoi: Gioi Publishers, 1999) s. 55-57

¹¹⁹ Jules Roy, s. 34-35

¹²⁰ Ibid, s. 35

¹²¹ Bernard B. Fall, *Street without joy*, s. 314

¹²² Ian W. Beckett, s. 116-117

närmsta dominerande höjd. På grund av Viet Minhs bristande artilleri och avståndet mellan landningsbanan och lämpliga fientliga artillerigrupperingar räknade fransmännen med att landningsbanan aldrig skulle bli bekämpad med tung eld.¹²³ Om så ändå skulle bli fallet lovade artillerichefen Pirot att det fientliga artilleriet skulle upptäckas och bekämpas effektivt. De fyra 155mm haubitserna skulle bli lösningen vid en eventuell artilleriduell.¹²⁴ Basen byggdes ut i form av nio motståndsnästen med tyngdpunkt på terrängen runt landningsbanan.

Många högre franska chefer i Vietnam och vissa politiker besökte ”djungelfästningen” som ansågs ointaglig och fransmännen fick fyra månader av förberedelser innan Viet Minh genomförde sitt första stora anfall. Den 13 mars 1954 har den franska expeditionskåren cirka 11 000 soldater, 10 stridsvagnar, 28 artilleripjäser och 16 granatkastare. Dagligen behövdes 70 till 96 ton förnödenheter för att underhålla befästningen.¹²⁵

Viet Minhs uppladdning började i slutet av november då 316:e infanteridivisionen och 351:e tunga divisionen närmade sig Dien Bien Phu. Med hänsyn taget till eget underhåll kunde inte Giap vänta allt för länge innan ett avgörande anfall kunde företas.¹²⁶ Giap valde mellan två huvudsakliga metoder för att besegra fransmännen.¹²⁷ Antingen skulle man storma befästningen så snart som möjligt i syfte att nå ett snart avgörande, eller så skulle man avancera försiktigt och slå hårt och säkert. Med grund i Ho Chi Minhs order om att ”slaget måste vinnas” valde Giap den sistnämnda metoden. Viet Minhs styrkeuppladdning var därför mycket viktigt och gick att dela in i fem moment; byggande vägar; transport av underhåll och vapen; byggande av artilleripositioner; byggande av skyttegravar och förbindelsevärn; noggranna förberedelser av underhållet.¹²⁸

Transport av underhåll och vapen genomfördes med alla till buds stående medel och från stora delar av norra Vietnam. I vissa fall användes lastbilar men oftast var det förstärkta cyklar som puffades fram eller bördor på bärares axlar som transporterade underhållet till operationsområdet. Från Kina kom ett betydande tillskott av tunga vapen och utbildade luftvärnsförband.¹²⁹

Byggandet av artilleripositioner var av största vikt för att skydda sig mot det franska artilleriet och flygbombningarna. Kanonerna drogs upp för hand och placerades i grävda skyddande värn på ställen som ingen utomstående kunde ha förutspått att Viet Minh skulle klara av. Skyttegravar och förbindelsevärn tog lång tid att bygga men gjorde det möjligt för Viet Minh att komma mycket nära de franska ställningarna. Som skydd mot den tunga franska elden fick arbetet utföras nattetid eller då dagarna var dimmiga. Under hela förberedelsefasen pågick det politiska arbetet för att hålla moralen uppe.

---

¹²³ Bernard B. Fall, *Street without joy*, s. 317

¹²⁴ Ibid, s. 322

¹²⁵ Jules Roy, s. 380

¹²⁶ Vo Nguyen Giap, *Dien Bien Phu*, s. 101

¹²⁷ Ibid, s. 97-98

¹²⁸ Ibid, s. 106-109

¹²⁹ Jules Roy, s. 390

Den 13 mars 1954 hade Viet Minh fyra infanteridivisioner och en tung division vid Dien Bien Phu. Den sistnämnda bestod av 24 haubitsar, 18 bergskanoner, 12 tunga granatkastare och en stor mängd lätta granatkastare, 100 tunga luftvärnskulsprutor och 80 luftvärnsautomatkanoner.¹³⁰ Dessutom hade Viet Minh ryskbyggt raketartilleri under slutet av slaget.¹³¹ Med andra ord var nästan hela den kommunistiska fältarmén kraftsamlad till Dien Bien Phu. Dagligen behövdes 70 ton förnödenheter för att underhålla Viet Minh.¹³²

4.1.4 Slaget

Giap hade delat in slaget mot den franska befästningen i tre steg.¹³³ Inledningsvis skulle de tre norra motståndsnästena besättas i syfte nedkämpa fienden, komma närmre de centrala delarna av det franska försvaret, försvåra utnyttjandet av landningsbanan och skapa förutsättningar för fortsatt anfall. Därefter skulle de östra motståndsnästena besättas i syfte att komma närmre fienden inför den slutliga attacken, omöjliggöra utnyttjandet av landningsbanan och skära av vägarna för underhåll och förstärkningar. Slutligen skulle alla östra motståndsnästen besättas och fiendens ockuperade område minskas till ett minimum i syfte att tvinga det franska försvaret att ge upp kampen. De franska förberedelserna bestod av fortsatt utbyggnad av motståndsnästena, spaning och stridspatruller mot de närmsta fientliga förbanden och flyganfall mot Viet Minhs styrkeuppbyggnad. Man försökte sig på artilleri-bekämpning men utan resultat.¹³⁴

På kvällen den 13 mars 1954 gjorde Viet Minh det första stora anfallet mot den franska befästningen. Infanteri och pionjärer understött av artilleri anföll de tre norra motståndsnästena och striderna blev mycket hårda. Försvarena blev övermannade av Viet Minhs ”mänskliga vågor” i gigantiska infanterianfall och Viet Minh led oerhörda förluster på grund av sina anfallsmetoder.¹³⁵ Fransmännen hade via sin underrättelse-tjänst kunskap om när anfallet skulle ske, men blev ändå överraskade av dess brutalitet, ihärdighet och artillerield. Viet Minhs artilleri hade lyckats att gruppera på helt oväntade platser och fick överraskande hög effektivitet, dessutom lyckades inte heller denna gång den franska artilleribekämpningen att få effekt.¹³⁶ Viet Minh fick ett mycket bättre utgångsläge för fortsatt strid då man bättre kunde bekämpa landnings-banan och centrala delar av det franska försvaret. På de erövrade kullarna grupperade Viet Minh sitt luftvärn vilket utöver dåligt väder ytterligare försvårade de franska lufttransporterna med förnödenheter.

Den 30 mars gick Viet Minh till anfall mot de östra motståndsnästena, dalen var nästan dränkt av monsunens regnvatten och det var ljusstörre delen av dygnet. Fransmännen försökte bekämpa Viet Minhs artilleri genom flygbombning och napalm, men de var allt för väl skyddade och den blöta vegetationen släckte napalmen.¹³⁷ De franska artillerispanarna hade visserligen tidigare lokaliserat många

---

¹³⁰ Jules Roy, s. 383

¹³¹ Bernard B. Fall, *Street without joy*, s. 325

¹³² Jules Roy, s. 180

¹³³ Vo Nguyen Giap, *Dien Bien Phu*, s. 113

¹³⁴ Jules Roy, s. 180

¹³⁵ Ian W. Beckett, s. 117

¹³⁶ Jules Roy, s. 202

¹³⁷ Bernard B. Fall, *Street without joy*, s. 323

av Viet Minhs artilleriställningar, men dessa var i stort sett fullträffsäkra och för utslagning krävdes näst intill direktriaktad eld genom värnens skottgluggar.¹³⁸ Från den 13 mars var dessutom det franska artilleriets huvuduppgift avvärjningseld och därmed försumrades artilleribekämpningen.¹³⁹

Ur Viet Minhs synvinkel var denna fas den mest utdragna, kostsamma men också den viktigaste delen av slaget.¹⁴⁰ Man avancerade försiktigt närmre de franska nästena i syfte att kunna slå hårt och säkert. Förbindelsegångar, skyttegravar och i vissa fall underjordiska tunnlar grävdes hela vägen fram till försvararna. Bägge sidorna led oerhörda förluster medan man kämpade om leriga, sönderskjutna och trädlösa kullar. Viet Minh hade lidit så pass stora förluster att moral sviktade och speciella åtgärder fick vidtas ”mot de högervridna och negativa tendenserna” hos truppen.¹⁴¹ Viet Minhs underhållslinjer blev hårt ansatta av de franska bombningarna och deras underhåll blev svårt eftersatt. Precis som fransmännen fick Viet Minh ransonera hårt för att klara den utdragna striden. På den franska sidan hade man problem med soldater som bara tog skydd och inte slogs. Men å andra sidan hoppade cirka 800 frivilliga för att strida i Dien Bien Phu, varav flertalet aldrig tidigare hade hoppat med fallskärm.¹⁴² Den 25 april hade Viet Minh total kontroll över landningsbanan.

Den 1 maj var det franska försvaret svårt sargat och sammantryckt med endast tre dagars förnödenheter kvar och Viet Minh gjorde sitt sista stora anfall. Några dagar senare intog Viet Minh den sista försvarade kullen och den 7 maj 1954 var slaget vid Dien Bien Phu över. De sammanlagda förlusterna i stupade, sårade och försvunna soldater är för Frankrike 7184 och för Viet Mins räkning uppskattas det samma till cirka 23 000.¹⁴³

4.1.5 Effekten av slaget vid Dien Bien Phu

Konferensen i Genève startade den 8 maj 1954 och utgången av denna var i allt väsentligt påverkad av slaget vid Dien Bien Phu. Visserligen hade Viet Minh personellt lidit svårare förlust än franska expeditionskåren, men Frankrike hade passerat kulminationspunkten med sitt krig i Vietnam. Den kommunistiska sidan hade god hjälp av den stora militära framgången och kunde nå en halv seger. Vietnam blev ett delat land bestående av Nord- och Sydvietnam och Frankrike avvecklade sina ambitioner i Indokina. Den andra halvan av segern tillhörde ”den fria världen” därför att Sydvietnam ännu inte var kommunistiskt.

---

¹³⁸ Jules Roy, s. 387

¹³⁹ Ibid, s. 388

¹⁴⁰ Vo Nguyen Giap, *Dien Bien Phu*, s. 119

¹⁴¹ Ibid, s. 130

¹⁴² Bernard B. Fall, *Street without joy*, s. 328

¹⁴³ Jules Roy, s. 385-386

4.2 Tet-offensiven februari 1968

4.2.1 Läget i stort

Nordvietnam och USA/Sydvietnam hade varit i öppen konflikt sedan Tonkin-incidenten 1964.¹⁴⁴ Den efterföljande Tonkin-resolutionen gav den amerikanska presidenten i stort sett öppet konto för att driva Vietnam-frågan. 1965 började USA bombkriget mot Nordvietnam och i syfte att skydda den amerikanska flygbasen i Da Nang landsteg marinkåren som flygbasskydd. Det amerikanska mark- och luftkriget hade startat och de amerikanska truppernas antal ökade från 75 000 till 125 000. USA var nu engagerat i hela Sydvietnam och till sjöss och i luften i Nordvietnam. Efter att ha varit en lågintensiv konflikt mellan 1954 och 1964 ökade nu USA sina insatser och ville vinna kriget snabbt.¹⁴⁵ 1965 hade USA strax över 160 000 soldater i Vietnam och vid tillfället för Tet-offensiven cirka 500 000. De amerikanska militära insatserna mot Nordvietnam och FNL/VC var indelad i tre faser och hade, trots allt, god effekt hos motståndaren.¹⁴⁶ Fas 1 sträckte sig till slutet av 1965 och syftade till att hejda ”den förlorande trenden”. Fas 2 skulle infalla under första hälften av 1966 och syftade till att återta initiativet i de prioriterade områdena och tillintetgöra fienden. Fas 3 skulle vid behov genomföras under 12 till 18 månader efter fas 2 i syfte att slutligt bryta fiendens motstånd. Den amerikanska strategin var dels att agera aktivt med trupp mot Viet Cong och dels att flytta på den sydvietnamesiska lantsortsbefolkningen i syfte att hindra gerillan från att vinna folkligt stöd. Det aktiva agerandets operationer kallades för ”*search-and-destroy*” och de genomfördes med hela divisioner med namn som *Operation Irving*, *Operation Attleboro* osv.¹⁴⁷

I Sydvietnam hade kommunisterna under 1959 gått in i gerillakrigets första fas.¹⁴⁸ Regimen svarade med en brutal kommunistjakt och kommunisterna i sin tur svarade med att mord och övergrepp på ”förrädare” och på regimens män. Kring 1961 övergick den revolutionära kampen i Sydvietnam till gerillakrigets andra fas. Viet Cong bestod av cirka 23 000 kämpar och under 1962 började Viet Cong organisera samordnade anfall i 1000-mannaförband.¹⁴⁹ Den tredje fasen i gerillakriget var planerad att starta 1968, men hos ledningen i Hanoi var osäkerheten stor och diskussionerna många ifall det strategiska läget var det rätta. Visserligen hade Viet Cong och NVA¹⁵⁰ under 1965 tillfogat ARVN ett antal svåra slag, men Hanoi var inte beredda på den ökade amerikanska satsningen i Vietnam och var därför tvekande inför direkta och stora strider.¹⁵¹ Men befolkningen i Nordvietnam var trötta på de amerikanska bombningarna och det fanns en viss rädsla för invasion norr om DMZ.¹⁵² Giap förespråkade ett vidmakthållande av fas två medan chefen för alla NVA- och Viet Cong-förband i Sydvietnam, general Thanh, hårdnackat föreslog en mera

---

¹⁴⁴ Tonkin-incidenten var en drabbning i Tonkinbukten utanför nordvietnamesiska kusten mellan en amerikansk jagare och nordvietnamesiska patrullbåtar. USA använde incidenten för att öka engagemanget i Vietnam.

¹⁴⁵ Ho Khang, *The tet mau than 1968 event*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2001) s. 8

¹⁴⁶ James J. Writz, *The Tet Offensive – intelligence failure in war*, (Ithaca, Mass: Cornell University Press, USA, 1991) s. 30

¹⁴⁷ Cecil B. Currey, s. 263

¹⁴⁸ James J. Writz, s. 24

¹⁴⁹ Ibid, s. 25

¹⁵⁰ NVA = North Vietnamese Army. Nordvietnamesiska reguljära armén.

¹⁵¹ James J. Writz, s. 46

¹⁵² Cecil B. Currey, s. 269

offensiv strategi.¹⁵³ Vid politbyråns kongress 1967 konstaterades att NVA och Viet Cong inte kunde nedkämpa eller slå amerikanska förband av kompanis storlek eller större och att den hittills använda taktiken gav för dålig utdelning.¹⁵⁴ Dessutom hade kommunisterna gradvis förlorat mycket krigföringsförmåga, truppernas moral hade sjunkit och *lines of communication* till Sydvietnam blev allvarligt störda under de amerikanska ”*search-and-destroy*”-operationerna.¹⁵⁵

4.2.2 Varför Tet-offensiven?

Kommunisterna behövde en förhållandevis snabb och dramatisk förändring av den revolutionära kampen i Sydvietnam. Oktober 1967 fattade politbyrån beslut att genom strategisk överraskning bryta den amerikanska viljan till aggression och krig i Vietnam.¹⁵⁶ Milis, gerilla och de reguljära förbanden skulle utnyttjas i kombination i syfte att uppnå högsta effekt. Det var inte enbart det egna läget som krävde förändring av strategin, även det amerikanska läget tolkades i Hanoi som synnerligen fördelaktigt för ett snabbt, hårt och oväntat anfall.¹⁵⁷

Nordvietnams motiv relaterade till det amerikanska läget kan ses ur fyra huvudsakliga aspekter: inrikespolitiska, utrikespolitiska, militär-strategiska och taktiska motiv.

Exempel på inrikespolitiskt motiv:

- Den amerikanska hemmaopinionen började tröttna på kriget. President Johnson hade dessutom profilerat sig via sociala välfärdsprogram som den amerikanska staten inte hade råd med på grund av kriget.¹⁵⁸ Hanoi bedömde därför att den amerikanska hemmaopinionen inte skulle ”klara av” ytterligare krigsansträngningar.

Exempel på utrikespolitiskt motiv:

- Den amerikanska ekonomin var ansträngd, Europa och Japan var på väg att växa sig ekonomiskt starkare och den amerikanska industrin riskerade att tappa marknadsandelar.¹⁵⁹ Hanoi bedömde att USA inte skulle ha de ekonomiska resurserna för ytterligare upptrappning av kriget.
- Den politiska instabiliteten i Sydvietnam påverkade menligt samarbetet med USA.¹⁶⁰ Hanoi bedömde att ytterligare störningar i relationen skulle gagna den revolutionära kampen.

---

¹⁵³ James J. Writz, s. 29

¹⁵⁴ Ho Khang, s. 29

¹⁵⁵ James J. Writz, s. 49

¹⁵⁶ Ho Khang, s. 30-35

¹⁵⁷ Ibid, s. 34

¹⁵⁸ Ibid, s. 22

¹⁵⁹ Ibid, s. 106-107

¹⁶⁰ James J. Writz, s. 50

Exempel på militär-strategiska motiv:

- USA hade i Vietnam engagerat 40% av armén, 50% av marinkåren, 50% av flygvapnet och 30% av flottan. I den amerikanska globala strategin var Europa det prioriterade området, inte Asien.¹⁶¹ Hanoi bedömde att USA inte ytterligare skulle försämma det sin globala styrkebalans.
- Den amerikanska oförmågan att vinna snabbt innebar en seger för Nordvietnam.¹⁶² Hanoi bedömde detta till sin egen fördel då ett långt krig allvarligt skulle påverka den amerikanska viljan att kriga.

Exempel på taktiska motiv:

- Stridserfarenheten visade att attacker mot det sydvietnamesiska och amerikanska logistiska systemet gav god utdelning med små egna förluster.¹⁶³ Hanoi bedömde därför att gerillataktik med små förband skulle användas under Tet-offensiven.
- NVA och Viet Cong skulle kringgå den amerikanska eldöverlägsenheten och rörligheten på slagfältet genom att strida på mycket nära avstånd med hög grad av överraskning.

Exempel på övergripande Nordvietnamesiska motiv relaterade till det egna läget.¹⁶⁴

- Ena den till viss del skingrade kommunistiska ledningen om hur kriget skulle föras.
- Kommunisterna i Sydvietnam behövde militära framgångar för att motivera fortsatt revolutionär kamp.
- Kommunisterna behövde göra ett rejält gensvar mot de amerikanska truppförstärkningarna i Sydvietnam.
- NVA och Viet Cong hade fram till 1967 haft allt för stora motgångar. Det krävdes en satsning av typen ”vinna eller försvinna”.

4.2.3 Metod och planering

Den huvudsakliga metoden bestod av två huvudpunkter; utnyttjande av *alla* till buds stående medel och överraskning kompletterat med vilseledning. Sammanlagt förväntades detta ge en multipeleffekt.¹⁶⁵ De huvudsakliga maktmedlen skulle vara NVA och Viet Cong men även den politiska och diplomatiska dimensionen skulle understödja anfallet. Tet-offensiven var övergripande planerad att innehålla tre faser.¹⁶⁶ Den första fasen sträckte sig från juli 1967 till januari 1968 och innehöll politiska, diplomatiska, organisatoriska och militära förberedelser. På det politiska planet utökades arbetet med kommunistisk propaganda bland befolkningen och ARVN i Sydvietnam men också desinformation i syfte att ytterligare separera Sydvietnam och USA. Det diplomatiska spelet innehöll fejkade fredssträvanden mot USA och mot tredje part. Bland annat erbjöd Hanoi fredsamtal om bombningarna mot

---

¹⁶¹ Ho Khang, s. 105

¹⁶² James J. Writz, s. 56

¹⁶³ Ibid, s. 50

¹⁶⁴ Ibid, s. 20, s. 270-271

¹⁶⁵ Ibid, s. 61

¹⁶⁶ Ibid, s. 62-65

Nordvietnam upphörde, men syftet var troligen att möjliggöra styrkeuppladdning utan fientlig påverkan från luften.¹⁶⁷

De organisatoriska förberedelserna, som genomfördes under sträng sekretess, innehöll utbildning av speciella insatsgrupper mot vissa mål och översyn av hela kommunistiska kamporganisationen i Sydvietnam som var indelad i nio militärzoner.¹⁶⁸ Inom varje militärzon fanns redan organiserat huvudstyrkor som inför Tet förstärktes med förband från Nordvietnam vilka skulle engagera motståndarens huvudförband. Militärzonerna var i sin tur indelade i subzoner vilka innehöll ett antal ”spjutspets-bataljoner” och ”commandotrupper”. Dessa var lättare utrustade än huvudstyrkorna och skulle snabbt och oväntat kunna anfalla inom av fienden kontrollerat område. I Saigon fanns det också ”city-commandotrupper” med uppgift att storma vissa nyckelpunkter. Den strategiska reserven bestod av fyra NVA-divisioner. De militära förberedelserna bestod av vilseledning. Metoden för vilseledning var dels fortsatt ordinarie verksamhet mot ARVN och de amerikanska förbanden och dels öppnande av ett nytt operationsområde vid Khe Sanh nära DMZ.¹⁶⁹

Tet-offensivens andra fas började den 31 januari 1968 och var tänkt att sluta under maj 1968. Syftet med denna fas var att förintna ARVN och åstadkomma allmänt uppror mot Saigon-regimen. Anfallen var planerade mot regimen administrativa centrum, ARVN ledningsplatser och förläggningar, media och direkt mot ARVN-förband. Den tredje fasen var tänkt att genomföras från den 5 maj 1968 till februari 1969 i syfte att hindra USA och Sydvietnam att återfå styrkebalansen.

4.2.4 Det militära genomförande av Tet-offensiven januari/februari 1968

Striderna kring den amerikanska basen i Khe Sanh hade startat redan i april 1967 med att en bataljon ur marinkåren avvisade ett anfall från två NVA-regementen och dödade 900 av fienden.¹⁷⁰ USA förstärkte då försvaret av Khe Sanh med ytterligare 4000 marinkårssoldater i misstanken att detta kunde tänkas vara Nordvietnams huvudanfallsriktning. Striderna vid Khe Sanh fortsatte och likheterna med Dien Bien Phu var påtagliga. ”Världens ögon” fästes på Khe Sanh. Den 20 januari 1968 gjorde NVA ytterligare anfall i syfte att dra den amerikanska uppmärksamheten från de egentliga anfallsmålen.

Natten den 29 januari och under de tidiga morgontimmarna den 30 januari 1968 startade huvudanfallet.¹⁷¹ Det var ett missförstånd inom ledningen som gjorde att vissa grupper startade ett dygn för tidigt, men misstaget var omöjligt att rätta till. Ledningen lät sekretess och bibehållen överraskningseffekt vara överordnat ett i detalj perfekt genomförande.¹⁷² Alla anfalla platser blev helt och fullt överraskade och i Hue och Saigon kunde stormtrupperna tränga fram till sina anfallsmål.¹⁷³ På de flesta platser blev de anfallande hårt och snabbt tillbakaslagna, men inte överallt. Den

---

¹⁶⁷ Cecil B. Currey, s. 265

¹⁶⁸ Ho Khang, s. 45-50

¹⁶⁹ Ibid, s. 51, s. 57

¹⁷⁰ Cecil B. Currey, s. 265-266

¹⁷¹ Ho Khang, s. 59

¹⁷² Cecil B. Currey, s. 65

¹⁷³ Ibid, s. 224

amerikanska ambassaden i Saigon blev besatt av en grupp som visserligen bara anföll och intog köket, men skapade stor förvirring och gav media uppseendeväckande bilder. Det inledande anfallet i Saigon av stormtrupperna följdes inte av några andra förband och något allmänt uppror mot regimen blev det inte heller. En 5 februari förekom bara sporadiska strider i Saigon och den 16 ansågs det relativa lugnet vara återställt.

I Hue lyckades gerillan och NVA tränga in i staden och hålla den i nära en månad. Striderna i den gamla kejsarstaden försvårades inledningsvis för de amerikanska förbanden som var förbjudna att använda tunga vapen för risken att skjuta sönder kulturvärden.¹⁷⁴ När väl kommunisterna var utdrivna var större delen av staden sönderskjuten i syfte att rädda den.

4.2.5 Effekt av Tet-offensiven januari/februari 1968

Nordvietnam och FNL missade att uppnå de flesta av sina mål med Tet-offensiven. På alla platser utom i Hue hade stormtrupperna blivit tillbakaslagna inom något eller några dygn. Inga spontana uppror mot regimen förekom och överallt led kommunisterna svåra taktiska nederlag. Viet Cong förlorade cirka 45 000 av sina medlemmar och inte under hela kriget återfick gerillan samma stryk man haft före Tet-offensiven.

Emellertid utlöste Tet-offensiven en kedjereaktion av händelser som kan härledas till det amerikanska tillbakadragandet och sydvietnamesiska regimen fall. Massmedias bilder av Viet Cong-soldater på den amerikanska ambassaden i Saigon gjorde starkt intryck på hemmaopinionen i USA och på övriga världen.¹⁷⁵ Media hade i Sydvietnam en förhållandevis stor frihet att bevaka och rapportera händelser på slagfältet vilket ibland bidrog till att den amerikanska allmänheten och beslutsfattare understundom fick information snabbare via media än via det militära informations-systemet. Media utgjorde därmed ur politisk och militär synvinkel ett orikat periskop som kunde fokusera på detaljer vilket medförde att helhetsbilden blev lidande.¹⁷⁶ Tack vare media gavs intrycket att Tet-offensiven endast utkämpades i Saigon där amerikanska ambassaden stormades, i Hue där staden intogs och hölls under en månad och i Khe Sanh där reguljära Nordvietnamesiska förband anföll den amerikanska marinkårsbasen. Denna rapportering speglade inte tillräckligt tydligt hur de kommunistiska anfällen faktiskt slogs tillbaka och hur försvagade Viet Cong blev för resterande delen av kriget.

Den amerikanska viljan att föra kriget vidare var bruten och i oktober 1968 började fredsamtalen i Paris mellan USA/Sydvietnam och Nordvietnam. Nixon gick till val med sloganen ”fred med ära” och en ”vietnamisering” av kriget inleddes och 1973 hade USA kvar endast ett litet antal militära rådgivare. 1975 anföll Nordvietnam, Sydvietnam blev ”befriat” och Vietnam ett enat land under kommunistisk regim.

---

¹⁷⁴ Cecil B. Currey, s. 231

¹⁷⁵ Ian W. Beckett, s. 190

¹⁷⁶ Martin van Creveld, s. 200

5. Diskussion om gerillakrig

5.1 Direkt strategi och ett snabbt avgörande?

Dien Bien Phu var ur Viet Minhs perspektiv en framgång på slagfältet som gav konkreta framgångar i kommunisternas politiska strävanden. Jag väljer att se slaget vid Dien Bien Phu ur den direkta strategins perspektiv på grund av den tydliga kopplingen mellan militära och politiska framgångar. Militärt och taktiskt var vägen mot slaget en växelverkan mellan Viet Minhs och den franska expeditionskårens försök att besegra varandra. Fransmännen ville slå mot Viet Minhs basområden och Viet Minh å sin sida sökte ett avgörande slag i så fördelaktig terräng som möjligt under gynnsamma styrkeförhållanden. Ur militär-strategisk synvinkel var terrängen kring Dien Bien Phu viktigt för Viet Minhs styrketillväxt såväl ekonomiskt som logistiskt. Ur politisk aspekt behövde fransmännen skydda Laos från kommunistgerillans påverkan och Viet Minh behövde en militär framgång inför konferensen i Genève.

Den franska operationskonsten och val av taktik var beroende av ett antal faktorer för framgång. Befästningen i Dien Bien Phu var beroende av flyg för logistik och till viss del beroende av flyg för markmålsbekämpning och underrättelsetjänst samt i allt väsentligt beroende av effektivt fältartilleri för markmålsbekämpning.

Viet Minhs operationskonst och taktik var i hög grad beroende av gerillans förmåga att förmå befolkningen och soldaterna till stora fysiska uppoffringar. Såväl den strategiska styrkeuppladdningen från norra Vietnam till operationsområdet som de taktiska verksamheterna inom operationsområdet genomfördes med enkla medel under stor fysisk ansträngning. Emellertid var Viet Minh även beroende av den kinesiska hjälpen för bättre eldkraft och stridsuthållighet.

Utan att förringa Viet Minhs behov av avancerad vapentechnik vågar jag, med viss försiktighet, påstå att fransmännens och gerillans respektive operationskonst var beroende av olika faktorer för framgång. Med visst mått av generalisering kan följande hävdas; den franska operationskonsten var teknikberoende medan gerillans operationskonst var beroende av befolkningens och soldaternas personliga uppoffringar. Vare sig fransmännen eller gerillan negligerade någon av de sex basfunktionerna (eld, skydd, logistik, underrättelsetjänst, rörlighet och ledning) under respektive förberedelser och genomförande av slaget, men kontrahenterna valde olika metoder för att nå förväntad framgång. Under slagets genomförande så kunde sedermera Viet Minh överraska fransmännen med effektivt och fortifikatoriskt väl skyddat artilleri, gigantiska infanterianfall och modernt luftvärn. Två franska nyckelfunktioner för framgång, överlägset artilleri och tillräckligt med flygunderstöd, var därmed avsevärt försvagade och Viet Minh kunde genom upprepade anfall till slut vinna slaget.

5.2 Indirekt strategi med oviss utgång

Tet-offensiven januari/februari 1968 var ur kommunisternas perspektiv en taktisk motgång på slagfältet men som likväl gav en långsiktig strategisk framgång. Kommunisternas militära verksamhet på slagfältet gagnade, trots taktiska motgångar, de diplomatiska och politiska strävandena på nationell och internationell nivå på ett oväntat effektivt sätt. Den militära verksamheten var under genomförandet svårt att omedelbart koppla till konkreta och omedelbara politiska framgångar i förhandlingarna mellan Nordvietnam och USA/Sydvietnam, men påverkade i hög grad amerikanska folket och flera av dess politiska beslutsfattare. Därför anser jag att Tet-offensiven är ett exempel på indirekt strategi.

USA/Sydvietnams operationskonst utgick i allt väsentligt från liknande strategi som den franska expeditionskårens hade under 1950-talet, nämligen att så snabbt som möjligt frånta gerillan sin bas för rekrytering och styrkeuppbyggnad. Kommunisternas strategi försökte ta ett helhetsgrepp under revolutionära förtecken med diplomatiska och utrikespolitiska förhandlingar jämte militär och paramilitär verksamhet både i Sydvietnam, Laos och Kambodja. Kommunisternas militära operationskonst var en kombination av reguljära förband och gerillaförband. Tet-offensiven var kommunisternas svar på ökat amerikanskt engagemang i Vietnam och kan tolkas som ett nästan desperat försök från Hanoi att återta initiativet på slagfältet.

De kommunistiska framgångarna med Tet-offensiven gör intrycket att vara mera tur än skicklighet. Visserligen var offensiven en överraskning för USA/Sydvietnam och visserligen var världens ögon vända mot striderna i Khe Sanh, men de avsedda omedelbara militära och civila framgångarna med Tet-offensiven uteblev nästan på alla platser utom i staden Hué. Jag hävdar att mediabevakningen var kommunisternas främsta framgångsfaktor och då vill jag framförallt poängtera två ”media-händelser”. Dels den misslyckade stormningen av den amerikanska ambassaden i Saigon och dels den amerikanska officeren som säger att ”vi måste skjuta sönder staden för att rädda den”. Detta är två exempel på mediala rapporter som i Tet-offensiven kölvatten gav oväntat bra effekt och som dessutom gagnade kommunisternas internationella stöd.

5.3 Den revolutionära krigföringens asymmetriska karaktär

5.3.1 Manöverkrig eller utnöttningskrig?

Går gerillakrig att klassificera som manöverkrig eller utnöttningskrig?

I det konventionella kriget har gerillataktiken som syfte att tvinga motståndaren till ett krig i flera dimensioner eller frånta honom viktiga funktioner. Detta kan kallas för manöverkrigföring. Gerillataktik i det revolutionära kriget har trots enkel vapenteknik flera likheter med manöverkrig. Gerillan är ofta numerärt underlägsen, strider i spridda former, agerar bakom fiendens linjer eller känner inga fronter, förflyttar sig i mindre förband nattetid. Karaktären av manöverkrig påvisas av att Viet Minh och Viet Cong lyckades att överraska sina motståndare vid ett antal tillfällen. Både fransmän och amerikaner/sydvietnameser blev understundom kraftsplittrade då de inte visste eller kunde bedöma var ett avgörande skulle genomföras.

Gerillataktik kan även ha karaktären av utnöttningskrig. Principerna för det utdragna gerillakriget i tre faser har bland annat till syfte att ge gerillan uthållighet för ett

utdraget krig. Det utdragna kriget har som mening att påverka den långväga fiendens hemmaopinion medan gerillans krigföringsförmåga och revolutionens politiska argument växer sig starkare.

Emellertid tar den vietnamesiska gerillakrigskonsten inte ställning i frågan om manöverkrig eller utnöttningskrig. Frågan är troligen irrelevant. Gerillakriget förklaras i stället i termer som subversiv krigföring på fiendens hela yta, mobilt krig med reguljära förband i kombination med stationär krigföring. Den vietnamesiska gerillakrigskonsten är en kombination av att utnyttja de till buds stående medlen och en förmåga att behandla sina egna svagheter så de ger intrycket av att vara styrkor och fördelar. Genom att inte tillåta sina motståndare vinna kriget tillräckligt snabbt tvingade de vietnamesiska kommunisterna sina fiender att avvika från deras vedertagna operationskonst. Den uteblivna framgångarna på slagfältet hindrade Frankrike och USA från att vinna sina krig även om kommunisterna själva inte vann några större taktiska segrar utöver slaget vid Dien Bien Phu. Förhållandet mellan tid, operativt djup och folkets förmåga att uthärda krigets påfrestningar utan att göra kontrarevolution är troligen viktigare faktorer än huruvida gerillakrig är manöverkrig eller utnöttningskrig. Den vietnamesiska gerillakrigskonsten har på ett subtilt sätt fått sina motståndare att nå sin kulminationspunkt då dessa blivit förnekade att snabbt nå tydliga militära resultat. Uteblivna militära resultat har i sin tur haft negativ påverkan på fiendens hemmaopinion och politiska beslutsfattare och till slut har motståndarens vilja att fortsätta kriget brutits.

5.3.2 Metoder och medel för indirekt strategi

Den vietnamesiska gerillakrigskonsten gör gång efter annan anspråk på att vara intimt kopplad till kommunistpartiets beslutsorgan. Kombinationen av militär verksamhet på slagfältet och utrikespolitiska verksamheter gav önskad effekt. De konkreta metoderna var informationskrigföring, terror mot den inhemska befolkningen och jordreformer i kombination med gerillakrig.

Den medvetna informationskrigföringen om det rättfärdiga kriget mot kolonialismen och förtrycket av det vietnamesiska folket var ett kommunistiskt budskap lätt att sälja till omvärlden. Budskapet var kanske inte en lögn men avsändaren undvek att nämna, eller ens kommentera, sina egna övergrepp mot civilbefolkningen. Det riktade budskapet mot Frankrike och USA var dessutom kompletterat med ”vi för inte krig mot folket i ert land utan mot era ledare”. Sverige tog i detta sammanhang rollen som propagandabas för det Nordvietnamesiska budskapet och stödde offentligt den kommunistiska kampen. Jag antar att Sveriges internationella ställning var en lämplig plattform för att göra det kommunistiska budskapet legitimt och något mera rumsrent för övriga västvärlden.

Jordreformen i Nordvietnam under 1950-talet och terrorn mot civilbefolkningen i Sydvietnam under 1960- och 1970-talet var rättsvidriga och brott mot både mänskliga rättigheter och krigets lagar. De kommunistiska kampidealerna och gerillans metoder var uppenbarligen i behov av dessa åtgärder och kommunistpartiet accepterade att del av befolkningen blev orättvist och illa behandlad. Jordreformen och terrorn i syfte att tvinga civilbefolkningen till eftergifter, lydnad och att stödja gerillan var delar av en ”kampmetod” som kan sägas ligga utanför konventionella stridskrafterns uppgifter och

kompetensområde att bekämpa. Visserligen skedde gerillans övergrepp inom motståndarens operationsområde men strid mot jordreformer och terror låg i allt väsentligt utanför de konventionella stridskrafternas operationskonst och därför påstår jag att gerillan och kommunistpartiet i detta sammanhang använde sig av indirekt strategi.

Situationen i Sydvietnam och i större delen av den övriga världen under 1960-talet gynnade Tet-offensivens planering, genomförande och efterspel. De vietnamesiska kommunisterna hade lyckats svartmåla sydvietnameserna och amerikanerna och framställa deras mål, medel och metoder som felaktiga, rättsvidriga och i strid mot alla demokratiska spelregler. Samtidigt hade kommunisternas lyckats att framhäva sina egna mål, medel och metoder som schyssta och förespegla det enade vietnamesiska folkets kamp mot kolonialism och orättvisa. Som det står i den officiella vietnamesiska historieber beskrivningen ”det vietnamesiska folket reste sig som en man”. Den indirekta strategins principer var skickligt utnyttjade av de vietnamesiska kommunisterna och trots Tet-offensivens taktiska motgångar var deras motståndares hemmaopinion och politiska beslutsfattare lätta offer för den överraskande Tet-offensiven och medias rapporter från Vietnam.

5.3.3 *Asymmetriens karaktär*

Symmetri och asymmetri måste bedömas vid varje enskilt tillfälle och därför är det svårt att hitta generella lagar och beskrivningar för asymmetri i en väpnad konflikt. Under ”det franska kriget” och ”det amerikanska kriget” i Vietnam hade asymmetrin olika ansikten, dock går det att skönja två generella vietnamesiska förhållningssätt till den indirekta strategin. Genom att använda den inre och yttre manövern i ett väl ordnat och synkroniserat samspel nåddes avsedda framgångar:

- Den inre manövern utnyttjades så att motståndaren nådde sin kulminationspunkt då de inte tilläts vinna några avgörande militära segrar. Gerillan praktiserade en operationskonst där synen på tid, operativt djup och viljan till mänskliga offer inte hade motsvarighet i sina motståndares operationskonst. Asymmetri uppstod därför två vitt skiljda operationskonster möttes.
- Den yttre manövern utnyttjades så att motståndarens uteblivna militära framgångar försvagade dennes hemmaopinion och politiska beslutsfattare. Asymmetri uppstod därför att Frankrike och USA/Sydvietnam inte hade tillgång till samma maktmedel och inte motsvarande möjlighet att påverka den nordvietnamesiska hemmaopinionen eller politiska beslutsfattare.

Asymmetrin gällande både den inre och yttre manövern kan i allt väsentligt tillskrivas att två vitt skiljda kulturer och politiska system möttes i en väpnad konflikt – öst mötte väst där den senare spelade på bortaplan utan ett klart politisk mål och folklig förankring med sina krig.

6. Avslutning

6.1 Sammanfattning

6.1.1 Val av ämne, teori och metod

Ämnet ”Vietnam, gerillakrig och asymmetriska metoder” har valts av tre orsaker. Först och främst därför att författaren tror att gerillakrig likt ”det franska kriget” och ”det amerikanska kriget” i Vietnam är typer av konflikter som den svenska Försvarsmakten bör ha kunskap att hantera. För det andra bedömer författaren att de två olika fallstudierna är intressanta för att pröva om Beaufres teorin är lämplig att förklara asymmetrisk krigföring i konflikter av typen gerillakrig. Den sista orsaken till ämnesvalet är att författaren haft förmånen att införskaffa källor i Vietnam och med egna ögon studera det vietnamesiska samhället under åren 2002-2003. Genom att utnyttja de vietnamesiska källorna hoppas författaren att bidra till Försvarshögskolans kunskapstillväxt i asiatisk krigskonst.

Teori om indirekt strategi har valts av två orsaker. För det första anser författaren att Beaufres teori om indirekt strategi är en dynamisk förklaringsmodell som är möjlig att applicera på framtida konfliktskenario av typen revolutionär krigföring, gerillakrig eller andra lågintensiva konflikter. Därför vill författaren belysa teorins fördelar och användbarhet. För det andra vill författaren pröva ifall teorin är lämplig som förklaringsmodell av de vietnamesiska kommunisternas framgångar mot Frankrike och USA/Sydvietnam.

Metoden kvalitativ innehållsanalys har valts med motiv att teorin och källorna bäst korrelerat med vald metod. Då exempelvis de vietnamesiska källorna varit föremål för analys har ett riktat och avgränsat sökandet efter den indirekta strategins faktorer aktivt stöttat undersökningen och i allt väsentligt underlättat analysen av källorna. Som en konsekvens av vald metod har den empiriska undersökningen disponerats enligt kronologisk ordning.

6.1.2 Gerillakrig som strategi och dess taktik

Målen med gerillakrig har ur ett historiskt perspektiv varit skiftande; som motstånd mot främmande makt; för att omkullkasta ett lands styrelse; nationell frihet; kamp för etniska eller religiösa minoriteters rättigheter. Gerillakriget som taktik har dessutom anammats av olika strategiska orsaker, dels i konventionell krigföring och dels i revolutionär krigföring. Signifikant för gerillataktik är små förband som uppträder bakom fiendens linjer eller i spridda former och stridsteknik som är subversiv genom sabotage, bakhåll och motståndsrörelse.

I den konventionella krigföringen har gerillakrigets taktik utnyttjats i skuggan av det stora kriget för att störa fiendens strategiska resurser eller för att öppna nya fronter eller kriga i nya dimensioner. Gerillakriget har i detta sammanhang ofta utförts av kommandotrupp och varit underordnat de militära målsättningarna med kriget.

I revolutionär krigföring har gerillakrig ofta varit den enda militära möjligheten att föra en väpnad kamp. Till skillnad från stormakterna har gerillasoldaten i den tredje världen ofta varit en enkelt utrustad soldat rekryterad från samhällets proletariat med

ringa militär utbildning. På grund av avsaknaden av starkt militärt, ekonomiskt och politiskt stöd har under revolutionär krigföring tillfällena för strid måst väljas med noggrannhet.

6.1.3 Grunderna för gerillakrig i Vietnam

Marxism-leninismen och maoismen påverkade i allt väsentligt grunderna för de vietnamesiska kommunisternas krigföring. I praktisk handling innebar det en intim koppling mellan politik och krigföring men också att utnyttjandet av de olika maktmedlen hade tydliga internationella kommunistiska influenser. De vietnamesiska kommunisternas revolutionära krigföring var både ett socialrevolutionärt krig mot samhällsstrukturen i Vietnam och ett krig mot Frankrike och USA/Sydvietnam. På grund av att maktelitens hegemoni och kontinuitet och statsapparatusens uppbyggnad kunde en liten krets personer under lång tid forma och genomföra den Nordvietnamesiska strategin.

De olika maktmedlen kombinerades medvetet för att vinna internationella sympatier samtidigt som motståndaren avsågs bli politiskt isolerad. Det utrikespolitiska och diplomatiska maktmedlet hade bland annat som uppgift att hålla kontakt med motståndarens hemmaopinion för att vinna deras stöd. Det inrikespolitiska maktmedlet hade till uppgift att tillfredställa revolutionens behov av en enad folkfront. Jordreform under pågående konflikt är ett uttryck för att stimulera befolkningen till fortsatt kamp samtidigt som den gamla samhällsstrukturen på landsbygden bröts sönder. En annan metod att "vinna" lokalbefolkningens stöd var att hota och skrämja till lydnad gentemot de kommunistiska kampidealen. Denna metod förekom i huvudsak i Sydvietnam där befolkningen inte stöttade kommunisterna lika tydligt som i Nordvietnam.

Det militära maktmedlet var indelat i folkmilis, lokalt rekryterad gerilla och reguljära förband med värvade soldater. Det internationellt vedertagna namnet Viet Minh får ofta känneteckna hela den kommunistiska militära apparaten i Nordvietnam och Viet Cong känneteckna den kommunistiska gerillan i Sydvietnam. I norra Vietnam under kriget mot fransmännen fick Viet Minhs militära styrka byggas under pågående krig och därför var krigskonsten utformad för ett utdraget krig. Inledningsvis skulle folkmilis och gerilla möta och stoppa fienden; därefter jämvikt uppnås mellan kontrahenterna och kommunisternas krigsmakt växa sig starkare; slutligen skulle gerillan och de reguljära förbanden genomföra ett storskaligt motanfall och kommunisterna ta makten. För att klara det utdragna kriget behövdes en för västliga förhållanden okonventionell syn på tid och operativt djup. Tid ansågs under en uppbyggnadsfas vara en resurs då gerillan skulle hinna växa sig stark medan den långväga motståndaren skulle bli mer och mer ansträngd såväl materiellt som moraliskt. Ägandet av terräng fick ersättas med tid då gerillan inte önskade försvara "onödig" terräng till kostnaden av förluster.

6.1.4 Dien Bien Phu och Tet-offensiven

Slaget vid Dien Bien Phu 1954 var produkten av en eskalering mellan Viet Minh och den franska expeditionskåren. Den senare hade som avsikt att fånga Viet Minh i ett avgörande fältslag och krossa den kommunistiska gerillan. Ur politisk aspekt behövde de bägge kontrahenterna en rejäl militär seger inför den stundande förhandlingen i Genève maj 1954. Viet Minhs styrkeuppladdning genomfördes genom bärande, med cyklar och med lastbil på små stigar och dåliga vägar. Fransmännen flög in eller fälldes med fallskärm alla förnödenheter, personal och materiel för att bygga en fästning bestående av ett antal motståndsnästen. Efter tre månaders förberedelse gick Viet Minh till anfall och efter nästan två månaders hårda strider var den franska styrkan slagen. Den franska operationen var beroende av flygunderstöd och av sitt tunga artilleris möjlighet att bekämpa Viet Minh. Viet Minh var visserligen i behov av det kinesiska militära biståndet, men deras operationsplan byggde i första hand på mänskliga och personliga uppoffringar. Viet Minh förlorade ca 23000 soldater och franska expeditionskåren ca 7000 soldater och även om Viet Minh var svårt sargat så hade Frankrike passerat kulminationspunkten avseende sitt krig i Vietnam och avvecklade sina ambitioner i Indokina.

Tet-offensiven 1968 var ett antal överraskande anfall genomförda på många platser samtidigt i Sydvietnam. Nordvietnam ville på taktisk nivå ge USA/Sydvietnam ett svårt slag samt att kommunisterna önskade försvaga den sydvietnamesiska statsapparaten. På alla platser utom i Hué, som hölls i en månad, blev de anfallande grupperna distinkt tillbakaslagna och Viet Cong återfick aldrig under det resterande kriget samma styrka som de haft innan Tet-offensiven. Emellertid blev Tet-offensiven en framgång i media som skildrade offensiven som om USA var på väg att förlora kriget. Detta innebar början till slutet för det amerikanska engagemanget i Vietnam och kommunisterna hade utan att vinna några betydande militära segrar vunnit en strategisk och politisk framgång.

6.1.5 Det vietnamesiska gerillakrigets karaktär

De vietnamesiska kommunisternas lyckades att, med stöd från Kina och Sovjetunionen, nå de politiska målen med sina krig. De vann visserligen endast ett fåtal militära slag men genom att hindra sina fiender från att inte de heller vinna några avgörande militära framgångar så blev resultatet en vietnamesisk politisk framgång med sina krig. Vietnameserna tvingade sina motståndare att passera sina respektive kulminationspunkter för den folkliga och politiska viljan att föra krig i Vietnam. Härvid är troligen gerillakrigets okonventionella syn på tid, operativt djup och mänskliga uppoffringar faktorer som tvingade motståndarna att avvika från respektive vedertagna operationskonst vilket till slut ledde till uteblivna segrar vilket i den politiska realiteten var lika med en vietnamesisk framgång.

Grundbultarna i den vietnamesiska krigskonstens framgång är tvådelad. För det första; på slagfältet tilläts inte Frankrike och USA/Sydvietnam att få några avgörande militära segrar. För det andra; motståndarens uteblivna militära framgångar utnyttjades för att försvaga motståndarens hemmaopinion och politiska beslutsfattare. Ingen motståndare lyckades på samma sätt påverka Nordvietnams hemmaopinion eller politiska beslutsfattare.

6.2 Slutsats

Jag hävdar att den vietnamesiska kulturen och det kommunistiska systemet med understöd från Kina och Sovjetunionen var de övergripande framgångsfaktorerna. Det kommunistiska systemet ärvde ett feodalt bondesamhälle där partiet tillskansade sig, i vissa med våld, makten och skapade ett totalitärt samhälle där avvikande uppfattningar straffades. Under dessa förhållanden växte en militärmakt som var oskiljaktig från det civila samhället och den politiska maktstrukturen. Den ”inre kretsen” i kommunistpartiet var också de som var politiska och militära makthavare vilket skapade en stabilitet avseende politiska, diplomatiska och militära mål under lång tid. I kontrast till Frankrike under 1940- och 1950-talet och USA/Sydvietnam under 1960- och 1970-talet var makteliten i Nordvietnam en mycket hård kärna av personer med klara politiska mål.

Den kommunistiska gerillans operationskonst bör ses i ljuset av dessa faktorer. Viljan till mänskliga offer var troligen ingen allmän vietnamesisk önskan om att få dö på slagfältet, utan snarare en kombination av flera års feodalt och kolonialt förtryck och det kommunistiska systemets metoder att tvinga befolkningen att välja sida i kampen. Då de militära och civila makthavarna tillät sig att förbruka soldater och civila i förhållandevis stor omfattning kunde också kommunisterna praktisera en operationskonst där tid var en resurs och operativt djup en icke begränsande faktor. Frankrike och USA/Sydvietnam kontra kommunisterna hade så till vida diametralt motsatt syn på tid, operativt djup och mänskliga offer och däri ligger kärnan i det asymmetriska förhållandet.

6.3 Teorikoppling

I undersökningen har Beufres teori om indirekt strategi använts som teoretisk utgångspunkt. Undersökningen används för att pröva Beufres teori mot Dien Bien Phu 1954 och Tet-offensiven 1968 i syfte att finna förklaringar till det asymmetriska uppträdandet av Nordvietnam. Undersökningen kan därför beskrivas som en teoriutvecklande undersökning.

Det är författarens uppfattning att teorin väl tjänat syftet att finna förklaringar till Nordvietnams framgångar 1954 och 1968. Den indirekta strategins underliggande faktorer såsom den inre och yttre manövern har i allt väsentligt underlättat analysen av de nordvietnamesiska framgångarna. Teorins styrka är att den konkretiserar det för tillfället populära uttrycket ”asymmetri” till något verkligt och som i bästa fall går att förutsäga. Det Beufres teori möjligen skulle kunna kompletteras med, för att bli ett ännu bättre verktyg, är en modernisering av begreppet strategi. Troligen skulle teorin kunna bli lite mera lättförståelig om begrepp såsom operationskonst användes i stället för begreppet operativ strategi. Vidare ger Beufre intrycket av att varje strategisk dimension har en egen operationskonst beskrivet som operativ strategi. Detta känns i tidevarv av *joint operations* som ålderstiget och förklaringen av teorin skulle tjäna på att även i detta stycke beskrivas med ett något modernare språkbruk.

6.4 Svar

6.4.1 Vad är revolutionär krigföring?

Revolutionär krigföring är en krigskonst med målet att förändra det samhälle i vilket kriget förs. Gerillakrig har ofta varit den mest lämpliga militära metoden och gerillan har ofta blivit en rörelse sammanflätat med delar av folket. Revolutionär krigföring formas i huvudsak av strategin att inlemma militära maktmedel som en intim del av den politiska kampen att förändra maktstrukturen i det aktuella samhället. Politik och krigföring blir i revolutionär krigföring samma sak och leds av samma personer. Militära maktmedel är emellertid inte den enda maktmedlet utan kampen kan även ske inom det sociala, ekonomiska, kulturella och politiska området.

Det empiriska underlaget visar att revolutionär krigförings samhällsförändrande mål kan skapa splittringar i befolkningen och mellan politiska och religiösa grupperingar inom det samhälle som är förväntat att njuta av revolutionens förändringar. Därför kan revolutionär krigföring vara en smärtsam form av politiskt-militärt inbördeskrig där den starkaste parten ibland våldför sig mot delar av den egna befolkningen med förövändning att skapa en enad folkfront.

6.4.2 Hur beskriver Vietnam sin revolutionära krigföring?

Vietnam beskriver sin revolutionära krigföring som folkligt förankrad, rättfärdig och med kraft hämtat från djupet av folkets vilja att befria sig från det feodala och koloniala oket. Den vietnamesiska historiebeteckningen vill göra intrycket av att "folket reste sig som en man" och att det från andra världskrigets slut aldrig fanns några delade meningar om de politiska målen. Strategin för det revolutionära kriget beskrivs som en målmedveten kombination av olika maktmedel.

De utrikespolitiska och diplomatiska maktmedlen hade till syfte att skaffa Nordvietnam vänner samtidigt som dess fiender skulle bli politiskt isolerade. Metoden var att påverka motståndarnas hemmaopinion med hur rättfärdigt Vietnams krig var i förhållande till motståndarens krig. Ett exempel på medel var att Ho Chi Minh lät sig bli intervjuad av neutrala men vänligt sinnade västländers media. I detta sammanhang var Sverige en tacksam hjälp.

Det inrikespolitiska maktmedlet hade till uppgift att förespegla det enade folkets kamp samt att tillfredsställa "de kämpande massornas" behov. Jordreformen då mark och egendom togs av staten från jordägarna och lånades ut till lantarbetarna var ett exempel på stimulans av den revolutionära kampen.

Det ekonomiska maktmedlet hade till uppgift att göra Nordvietnam självförsörjande och tåligt mot handelsblockader. Det kulturella maktmedlet skulle tjäna visionen om "det nya Vietnam" genom att producera för folket enkel och lättförståelig partilokal konst.

Det militära maktmedlet hade till uppgift att handgripligen kasta ut kolonisatorerna i en kombination av gerillakrig, mobilt krig och stationärt krig. Det militära maktmedlet fick aldrig släppa fokus på de politiska och strategiska målen och styrkeuppbyggnaden var tvungen att ske under pågående krig. Detta innebar att den militära strategin var till nöden tvungen att ha en långsiktig planläggning där operativt

djup kunde ersättas med tid och mänskliga offer. Gerillakrigets utdragna kamp var indelad i tre faser; inledningsvis möta och stoppa fienden; därefter uppnå jämvikt då gerillan skulle växa sig stark; slutligen skulle fienden slås under en allmän offensiv av folkmilis, gerilla och reguljära förband.

6.4.3 Vilka var de asymmetriska militära metoderna i Dien Bien Phu?

Asymmetrin mellan den franska expeditionskåren och Viet Minh grundade sig i första hand på användandet av olika operationskonster vilka var beroende av olika framgångsfaktorer. Fransmännen litade på överlägsenhet avseende artilleri och övrig förmåga i markmålsbekämpning samt att flygunderstödet skulle klara av att underhålla befästningen. Viet Minh i första hand beroende befolkningens och soldaternas kämparanda och det kommunistiska systemet att i fält ”driva på” trupperna och i andra hand beroende av det kinesiska militära stödet. Härvid kan asymmetri skönjas då den ena parten är teknikberoende medan den andra parten är beroende av något mera människorelaterade förmågor. Viet Minh lyckades att frånta fransmännen sitt teknikövertag men fransmännen kunde under pågående slag inte påverka Viet Minhs vilja att vinna.

6.4.4 Vilka var de asymmetriska militära metoderna under Tet-offensiven?

Asymmetri på operativ och taktisk nivå mellan USA/Sydvietnam och den kommunistiska gerillan berodde i första hand på den senares förmåga att genomföra överraskande anfall. För att lyckas med detta behövdes politiska, diplomatiska, organisatoriska och militära förberedelser under största sekretess. Att i hemlighet förbereda en så vittomspännande operation krävde från kommunisternas sida möjligheten att kunna röra sig förhållandevis fritt men ändå i hemlighet i operationsområdet. De amerikanska och sydvietnamesiska underrättelsetjänsterna lyckades uppenbarligen inte att upptäcka Tet-offensiven. Härefter ligger del av asymmetrin mellan kommunisterna och USA/Sydvietnam: gerillans operationskonst var så utformad att den inte gick att upptäcka med de amerikanska och sydvietnamesiska underrättelsemetoderna – sensorerna var inställda att upptäcka andra hot än förberedelserna och genomförandet av självmordsanfallen under Tet-offensiven.

Asymmetri på strategisk nivå mellan USA/Sydvietnam och Nordvietnam var den senares förmåga till framgång på diplomatisk och politisk nivå trots gerillans taktiska motgångar på slagfältet. Det totalitära kommunistiska systemets hemmaopinion och politiska beslutsfattare tålde stora förluster och motgångar på slagfältet medan det öppna och demokratiska samhället inte hade motsvarande uthållighet och vilja att vinna kriget.

6.5 Förslag på fortsatt forskning - socialantropologi

Jag hävdar att framtidens konflikthantering kräver en ökad grad av tvärvetenskapliga analyser och i detta sammanhang kan en korsbefruktning mellan krigsvetenskap och socialantropologi vara en lämplig kombination av vetenskaper.¹⁷⁷

Krigsvetenskap använder i huvudsak etnocentriska begrepp i sina förklaringsmodeller vilket riskerar en för enkelspårigt förklaring vissa fenomen och förhållanden.

Socialantropologin skulle eventuellt kunna tillföra krigsvetenskapen ett något mera kulturrelativt synsätt och belysa främmande kulturer och samhällens kriser ur ett bredare perspektiv. Det holistiska perspektivet i en tvärvetenskaplig bedömning av en konflikt skulle med fördel belysa politiska, militära, religiösa, sociala, ekonomiska och kulturella aspekterna och hur dessa aspekter samverkar.

Vidare skulle begrepp som ”svag” och ”stark” i en konflikt kunna värderas med bättre precision då nya dimensioner av resurser skulle kunna vägas in i ett militärtstrategiskt bedömandearbete. Exempelvis skulle eventuellt kvalitativa resurser (politiska, religiösa, sociala, ekonomiska, kulturella) kunna vägas mot de kvantitativa resurserna (militära) i syfte att finna nya dimensioner i begreppen ”svag” och ”stark”. Även ett samhälles resiliens skulle kunna bedömas på en bredare kunskapsbas om krigsvetenskap och socialantropologi kombinerades i ett militärtstrategiskt bedömandearbete.¹⁷⁸

---

¹⁷⁷ Socialantropologi (kulturanthropologi) är det vetenskapliga studiet av kultur- och samhälstyper samt människan som kultur- och samhällsvarelse.

¹⁷⁸ Resiliens = ett samhälles motståndskraft mot kriser och samhällets förmåga att återhämta sig efter en kris.

7. Källförteckning

7.1 Böcker

Beaufre, André, *Modern strategi för krig och fred*, (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1963)

Beckett, Ian W., *Modern insurgencies and counter-insurgencies*, (London: Routledge, 2001)

Björk, Kaj, *Vägen till Indokina*, (Stockholm: Atlas, 2003)

Chalind, Gérard, *Guerilla Strategies*, (Los Angeles, CA: University of California, 1982)

Devillers, Philippe, *What Mao Really Said*, (London: Macdonald, 1969)

Esaisson, Peter/Gilljam, Mikael, *Metodpraktikan*, (Stockholm: Nordstedts Juridik AB, 2002)

Pham Van Dong, *Selected writings*, (Hanoi: Gioi Publishers, 1994)

Currey, Cecil B., *Victory at any cost*, (London: Aurum Press, 1997)

Crevelde, van Martin, *Ledning i krig*, (Stockholm: Försvarshögskolan, 2003)

Vo Nguyen Giap, *Dien Bien Phu*, (Hanoi: Gioi Publishers, 1999)

Vo Nguyen Giap, *Peoples war Peoples army*, (New York: Praeger, 1962)

Gioi Publishers, *The 30-year war*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2002)

Hahlweg, Werner, *Gerillakrig, krig utan fronter* (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1968)

Fall, Bernard B, *Street without joy*, (Harrisburg, PA: Stackpole Company, USA 1961)

Försvarshögskolan, *Krigskonstens historia*, (Stockholm: Försvarshögskolan, 2002)

Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin*, (Stockholm: Förvarsmakten 2002)

Kaldor, Mary, *Nya och gamla krig*, (Göteborg: Diablos AB, 2002)

Ho Khang, *The tet mau than 1968 event*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2001)

Luu Van Loi, *50 years of Vietnamese Diplomacy*, (Hanoi: Gioi Publishers, 2000)

Loveman, Brian/Davies, Thomas M., *Revolutionary Theory*, Che Guevara, Guerilla Warfare, (Wilmington: Scholarly Resources Inc., USA, 1997)

Maclear, Michael, *Vietnam: The Ten Thousand Day War*, (London: Eyre Methuen Ltd, 1981)

Mao Tse-Tung, *MilPol skrifter del I*, (Staffanstorp: Bo Cavefors Bokförlag, 1969)

Mao Tse-Tung, *MilPol skrifter del II*, (Staffanstorp: Bo Cavefors Bokförlag, 1969)

McAlister, Jr John, *Viet Nam – the origins of revolution*, (New York: Alfred Knopf Inc., 1969)

Pike Douglas, *Viet Cong*, (Cambridge, Mass: The M.I.T Press, USA, 1966)

Rekkedal, Nils Marius, källor inte ännu publicerad bok som dock används efter författarens tillstånd.

Roy, Jules, *Det gröna infernot – slaget om Dien Bien Phu*, (Stockholm: Militärlitteraturföreningen, 1964)

Truong-Chinh, *Selected Writings*, (Hanoi: Gioi Publishers, 1994)

Vien Nguyen Khac, *Our military traditions*, (Hanoi: Xunhasaba, 1970-talet)

Wedin, Lars, *Reflektioner över strategi*, (Stockholm: Försvarshögskolan, 2002)

Writz, James J., *The Tet Offensive – intelligence failure in war*, (Ithaca, Mass: Cornell University Press, USA, 1991)

7.2 Artiklar

Wulff, Petter, *När civila blir målet*, (Stockholm: Framsyn nr 4, 2003)

Dagens Nyheter, *Italiens hjärta är genomborrat*, (Stockholm: Dagens Nyheter, 2003-11-14) första delen s. 10.

Hesselman, Fredrik, *Flodkrigföring i Vietnam – manöverkrig kontra gerillakrig*, (Stockholm: Tidskrift för Sjöväsendet nr 4, 2003)

7.2 Övrigt material

<http://www.doc.ic.ac.uk/~at701/vietmapbig.html>